

ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ

475

СІЧЕНЬ
—
БЕРЕЗЕНЬ

1988

Вогонь Орлиної Ради ¹

Д О Р О Г І Б Р А Т Ч И К И Й С Е С Т Р И Ч К И !

Добігають до кінця відмічування 75-ліття нашого Пласту. І ось Пластові від нас маленький дарунок на його 75-ті уродини - це 75-те число "Вогню Орлиної Ради" що його держите в руках. Цікавими обставини збіглися ці дві ідентичні цифри: 75 років Українського Пласту і 75 чисел журналу братчиків і сестричок - тих, які кладуть основу під існування організації, тих що дають запоруку що Пласт проіснує ще других 75 років, а може ще й багато більше.

Перше число "В. О. Р." побачило світ рівно сорок років тому - 1948 року, за почином і під редакцією Старого Орла, тодішнього Головного Референта УПН-ів. Було це в місті Мюнхен, у Німеччині. Друковано на циклостилі. Як на умови життя в переселених таборах - це було великим досягненням.

Від того часу багато різних людей працювало з посвятою над нашим журналом. Часами видавання переривалося на короткий, а то й довший час. Але завжди були такі, що зуміли перебороти труднощі, щоб дати братчикам і сестричкам у руки матеріал, який вони могли сейчас використовувати на зайняттях з новацтвом. Хочемо отже сьогодні висловити їм усім сердечну подяку за їхній труд.

Кого цікавлять ті перші роки "Вогню Орлиної Ради", той може знайти багато інформацій у виданні п. н. "Показчик-Індекс" Журналу ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ чч. 1.- 25, Бібліотека В. О. Р. ч. 10. Одержати можна в Адміністрації В. О. Р. Цей показчик зладили Сірі Орли: Леонід Бачинський і Денис Беднарський, щоб уможливити нам швидке відшукування будь якого матеріалу що був поміщений у перших 25-ох числах В. О. Р. Треба тільки висловити бажання, щоби хтось зайнявся продовженням тої праці й виготовив тепер Індекс 75-ох чисел нашого журналу.

1988 рік Редколегія починає в дещо інакшому складі. Відійшли деякі наші співробітники, а на їх місця прийшли інші. Але все ще в нашому Крузі є місце для кожного братчика й сестрички що бажає нам допомогти. А тої Вашої допомоги ми дуже і дуже хочемо!

Щиро вітаю Вас:

С К О Б !

Сурій Орел Орел

МУДРІСТЬ

СІРИХ ОРЛІВ

Сіра Орлиця Стаха Гойдиш.

НОВАЦЬКІ ІМПРЕЗИ

Здавалобись, що у віці найбільшого розвитку техніки не треба шукати за вражіннями для наших дітей, бо вони мають їх багато, може й за багато, як на їх дитячий вік. А однак, яке вбоге є дитинство наших дітей! Ми знаємо аж надто добре, чим є кормлені їх молоденькі душі. Первовим темпом великоміського життя, гамором рухливих вулиць і холодом байдужого оточення. Відтак однонамітність часто невідрадних домашніх обставин, особливо де батьки змушені обоє працювати, а як вернуться додів, немає вже в них сили й охоти присвятити належну увагу своїм дітям. Все те у великій мірі гасить чар соняшного дитинства.

Наше новатцво народилось у нових країнах поселення їхніх батьків і про Україну лише знає з оповідань бабусь, дідусів, батьків, учителів в українських школах і пластових виховників. Немає сумніву, що дитина скорше запам'ятає образ далекої Батьківщини своїх батьків, що її мусить відтворити в своїй уяві, коли вона побачить на картині перед собою далеку Україну, а вже напевно вона зможе собі це краще уявити, коли побачить історичні постаті от хоч би дружинника княжих часів, чи козака, або січового стрільця на новацькій імпрезі. А коли ще припало котрійсь дитині представляти таку постать на імпрезі, тоді сильні й радісні переживання залишаються незабутими на ціле життя.

Ото ж і тому, складаючи цілорічний плян виховної праці, ми не можемо пропустити в ньому так важливої виховної пілянки, якою є новацькі імпрези. Однак багато виховників не поцінують як слід цієї справи, дивлячись на новацькі імпрези легковажно, а то й уважаючи їх зайвими, а навіть некорисними в нашій виховній праці. Так часто чути голоси новацьких виховників: "Як тут улаштувати імпрези, коли так мало часу маємо для виховної праці?"

На це є проста відповідь: "Новацькі імпрези, це один із наших виховних засобів", коли ми хочемо мати повний цілорічний плян праці гнізда, чи роя.

Виходимо з основного założення, що кожна новацька імпреза мусить мати точно намічену виховну мету, вона повинна поглиблювати національну свідомість наших вихованків, плекати в них від зарання почуття добра й краси, школити характери, та виробляти добру новацьку поставу.

Діти мають природний гін до активності, бажають виявитися, ото ж завданням виховника є це вмiло опанувати, пізнати талановитість дітей, та можливості розвивати їхні здібності. При тому ми маємо ось такі вмiлості, щоб їх використати при імпрезах: декляматор, розповідайко, співак, танцюрист, сміхунчик, скоморох і т.п. Через новацькі імпрези виробляється в дітей сміливість прилюдних виступів, діти збагачують мову запасом літературних слів, виступів. Вони є теж своєрідним показом праці новацтва перед батьками і ширшим громадянством.

Імпрези можна поділити на внутрішні, як гніздові святкування, новацькі роковини, до яких новацтво пригтовляється в часі своїх нормальних зайнять і часто вони є їх вислідом, та й на зовнішні імпрези, тобто з участю глядачів з-поза Пласту. Ці останні вимагають окремої, дуже старанної підготовки.

Щоб імпреза мала успіх, потрібно:

1. Сценку, п'єсу, казку - деє опубліковану, або самому уложити. Конечно дати провірити українську мову.
2. Місце, де буде відбуватися дана імпреза /залья - сцена - площа/.
3. Декорації, відповідні до змісту.
4. Музика, якщо цього вимагає дана імпреза.
5. Стрoї.
6. Освітлення.
7. Танці, якщо того вимагає дана імпреза.
8. Акторів - а ними буде новацтво.
9. Керівника імпрези, а ним буде гніздовий, а сестрички і братчики будуть помагати.
10. Реклями - повідомлення про імпрезу.

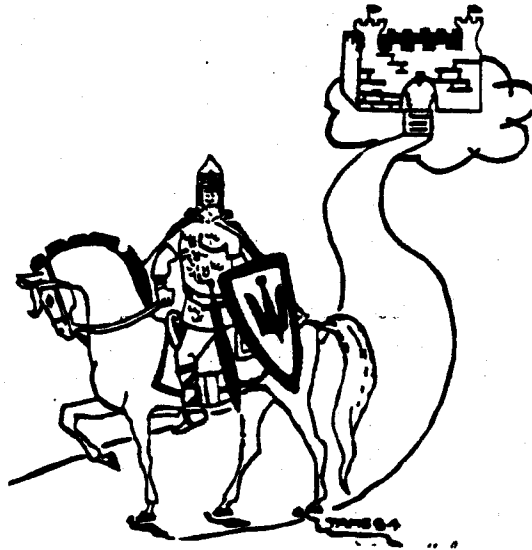
Діти, за малими виїмками, дуже люблять виступати і глибоко переживають усе те, що зв'язане з їхніми ролями. І тому для виховників тут дуже важливе завдання вибрати правильну тему для виступу новацтва. Краще довше підгтовляти імпрезу, та в тій праці пізнавати новацтво, їх здібності й можливості, як опісля змінити точку програми, чи ролі поодиноких виконавців. Всякі зміни бентежать дітей, підривають їх довір'я у власні сили, а навіть захитують довір'я до виховників.

Отже важною справою є розподіл роль поміж новацтво, а ще важливішою справою є розподіл праці й відповідальностей за поодинокі функції поміж виховників. Кожний виховник має бути на своєму призначеному місці, вповні відповідати за свою ділянку праці і виконати прийнятий на себе обов'язок взірцево до кінця.

Коли так підійдемо до новацьких імпрез, вони будуть гуртувати не тільки наше новацтво, але такі імпрези притягнуть усіх українських дітей. Діти будуть ждати з тугою на такі імпрези, щоби стрінутися знову в гурті своїх ровесників.

За темами до імпрез не прийдеться вам довго шукати. Є така прегарна традиція, як Св. Миколай заходить до добрих дітей і приносить дарунки. Чому не поспробувати сценку "В Ніч. Св. Миколая" /їх знайдете і в "Готуйсь" і в "Веселці"/. А наша Свят-Вечірня Пластова Зустріч - запалення свічечки? Це також добра нагода на новацьку імпреду. Монтаж із різдв"яних віршів - різдв"яні колядки - вертеп - це прегарна імпреду, але треба заздалегідь це приготувати, щоби не спішити з програмою, не перетяжувати дітей, а все вибирати що раз нових "акторів", щоби не були всі ті самі. А ще подумайте про костюмову новацьку забаву. Як її підготувати, це окрема тема.

Отже до Вас, Сестрички і Братчики, заклик: беріться до діла, виявіть ініціативу, добру волю, а вкладом своєї праці принесете радісні переживання та незабутні спомини нашим найменшим.-

Сірий Орел Орест.

Н О В А Ц Ь К И Й Т А Н О К

Новацький танок - це гра зі співом /співогра/ в якій діти під звук пісні виконують відповідні рухи. Найчастіше ті рухи є представленням дії, про яку говорять слова пісні.

Кожному з нас відомі такі співогри, як "Царівна", "Подольночка", "Вів вінець" і ін. Діти новацького віку зокрема переводять залюбки того роду забави. Дитина - це природний актор, який любить наслідувати. У своїх забавах діти відтворюють життєві ситуації так, як вони собі їх уявляють /забави в ковбоїв, у школу і т.п./ При цьому дитина уявляє себе на місці свого улюбленого героя /ідентифікація/. Є це виявом природного гону до вирізнення себе в очах своїх ровесників.

Замилування дітей до наслідування життєвих ситуацій використовуємо для наших виховних цілей. Поминаючи виховне значення співдії з рештою членів гурту у відтворенні тих чи інших рухів, наслідування /драматизація/ вишколює бистроту ума, відвагу виступити перед іншими, вміння забавити себе й других, ініціативу і т.ін. Важливим для нас фактором є тех сприяння фізичному розвитку дитини через повторне, правильне виконання добре підібраних рухів.

Новацький танок, даючи можливість вияву елементарних драматичних здібностей, є ще й підготовою до другого важливого виховного засобу в нашій програмі, яким є самодіяльна гра /інсценізування казок, розповідей і т.д./ Часто чуємо нарікання виховників, що їм намічена інсценізація "не виходить". Найчастішою причиною того є невідповідні діти - які не зміють бавитися, які не навчилися виявляти своє "я" в гурті. Дітям треба дати нагоду виявити себе перед своїми ровесниками. Діти, що мають можливість самопевно розвинути свої, зокрема драматичні, здібності шляхом гор, пісень, танків, назагал є спроможні успішно включитися в інсценізацію тої чи іншої казки.

Одним із простіших прикладів новацького танку є "Вітряк". До тексту діти виконують відповідні рухи:

Ой, у полі на горбочку
стоїть чудо на кілочку.
Люди чудо змайстрували,
вітряком його назвали.

Діти ставть по двоє до
себе плечима. Підносять праві руки
боком в гору.

Буйний вітер повіває,
чудо крилами махає.
І киває і махає
наче всіх людей скликає.

До такту вимахують рука-
ми на переміну, раз права в гору,
а раз ліва.

Звозять в міхах зерно люди
і складають коло чуда.
Буде чудові робота,
буде цілий день молоти.

Діти йдуть вколо так, як
би несли повні міхи збіжжя в одну
сторону, а опісля йдуть в другу з
повними міхами муки.

Чудо-диво зерно меле,
сипле в міхи муку білу.
Буде діткам хліб печений
і галушечки варені.

Ставть знова вітряками
й мелють зерно.

Інші танки, це: "Коминярчики", "Сінокоси", "Чорний баране", "Шевчик" і т.д.-

Сірий Орел Надя Кулинич

Практичні Поради

ПОМІЧ ВДОМА.

Кожний новак/кожна новачка має обов'язок помагати своїм батькам в міру своїх сил. Тут зараховуємо порядок у власній кімнаті та легкі хатні праці, котрі призначуть батьки, чи дитина сама собі вибирає. Час до часу перевірити на сходинах чи члени роя цього додержувться. Добре є запитати батьків. Це не тільки контролю /але це дітям не говорити/ чи вони говорять правду, але також для ефекту: братчик/сестричка перевіряє чи новак взагалі щось вдома помагає.

Все до новак/новачка зробить вдома поза своєю працею, чи за брата чи сестру, можна рахувати як добрий вчинок. Але дитина має пояснити працю, і аж тоді братчик/сестричка може це признати як добрий вчинок. Ніколи добрим вчинком не може бути упорядкування своєї кімнати і складання своїх речей чи забавок. Це є обов'язок новака/новачки додержувати порядок.

ОПІКУНИ РОІВ.

У новацькому правильнику є написано, що гніздо чи самостійний рій має мати опікуна.

Але показалося практичним мати опікуна роя. Ним може бути батько чи мати, хто приводить дитину на сходинах. Ця особа може помагати: під час прогульки /братчик чи сестричка ніколи не повинен бути одиноком дорослою особом на прогульці із роем/, на сходинах під час майстрування, може вчити співати - коли треба, помагати при вивченні ролі на виступі роя, бути з роем в кімнаті коли де нема братчика/сестрички. Але про поміч опікуна рішає братчик/сестричка. Опікун не може сам приходити на сходинах і помагати. Опікуна запрошує братчик/сестричка.

ВИШКОЛИ НОВАЦЬКИХ ВМАСОВНИКІВ.

Кожний братчик і кожна сестричка повинні мати вишкіл. Коли рнак, рначка починає працю з роем, мусить навчитися як провадити новацькі сходинах, бо вони є інші як рначські. Тоді треба піти до зв'язкового, чи кошового, тоби вони допомогли знайти когось, хто появив би новацькі сходинах. У більших станицях, коли зголоситься більше рнаків і рначок, Референт Новацького Вишколу при станиці може зорганізувати дошкіл, тобто короткий вишкіл, щоб нові братчики і сестрички знали до робити з дітьми на сходинах.

Коли рнак чи рначка приходять до роя, де вже є братчик/сестричка то стає помічником/помічницею, або заступником братчика/заступницею сестрички. Але для дітей це братчик чи сестричка.

ЩО РОЗКАЖЕМО

НОВАЦТВУ?

Сірий Орел Орест

Різдвяна легенда

Було це давним-давно. На київському престолі володів тоді великий князь Ярослав, що його за світлий розум прозвали Мудрим. В українській державі панував лад і порядок. Ріка Дніпро кипіла від човнів, що ними пливли до Києва чужоземні купці, щоб торгувати з киянами. А самий золототерхий Київ ріс — і багатів. Майже кожного дня крізь Золоті Ворота переїздили багато зодягнені бояри — на баских конях, у сріблених панцерах, оксамитних киреях і з барвистими прапорцями на списах. Це послаи європейських володарів спішили з чолобитнею до князя Ярослава. Ідучи вулицями Києва до княжих теремів, не могли вони надивуватися його багатству — його заможним куштям, поставним дружинникам, гордим боярам, його монастирям і пишним церквам.

Найславнішою й найбагатшою церквою у Києві була катедр св. Софії. Вона мала аж десять бань, — була прикрашена різьбами й іконами.

Була ніч: у Софійському соборі було тихо-тихенько. Тільки перед головним вівтарем блимала червона лампадка, а грохи з боку перед пишню спорудженням вертепом, горіли дві воскові свічі. Бо це був празник Різдва Христового.

У яслах у вертепі спочивала фігура Божого Дитятка. А над ним з любов'ю нахилилася Пречиста Мати. Це були дуже старі різьби. Ще за часів князя Володимира Великого привезли їх до Києва ченці аж з Візантії. І лише недавно ласкавий князь Ярослав офірував соборові дорогоцінну корону для прикрашення статуї Богоматері. Була це дуже пишна корона — ціла з золота і висаджувана брилянтами, рубінами, ізмарагдами й сафірами. Кажали, що за таку корону не один володар віддав би всі свої клейноди!

У Києві панувала тиша. Втомлені святкуваннями Різдва кияни давно вже поснули. Тільки десь далеко перекликалися княжі сторожі: і в церкві св. Софії виліскували у сляві свіч клейноди на дорогоцінній короні Пречистої.

Нараз почувся притишений крок. Крадькома, оглядаючися, вийшов на середину катедри св. Софії розбійник. Його маленькі очі бігали в усі боки. У руках мав він великий міх, а за поясом у нього блищав гострий ніж. Він, бачте, задумав ограбувати собор з його дорогоцінностей. Для того ще за дня зайшов у середину і заховався високо на хорах. А тепер, опивнившись, що всі навколо поснули, вирішив здійснити свій страшний задум.

Він справився швидко. Дорогоцінні ризи, золоті чаші, срібні хрести — все, що мало вартість, поскидав у свій міх. І вже, виходячи, його погляд упав на освічений вертеп і його обличчя викривилося в лукаву усмішку. Швидко кроком попрямував він туди, нахилився над яслами і святотатською рукою сягнув по неоцінену корону Божої Матері.

І тоді — сталося чудо! Ісусик, що лежав у яслах, простягнув свою ручку і вхопив злочинця за один тільки волос на голові!

*

Коли ранком у Собор прийшли люди, то перед вертепом побачили дрижачого зі страху злочинця, якого держало Боже Дитятко за один тільки волос. А побіч лежав міх з пограбованими дорогоцінностями.

Зчинилася метушня. Надбігла княжа сторожа. Розбійника треба було відвести до князя на суд. Та це виявилось неможливим. Того волоса, що його держала в руці фігура Ісусика, не змогли ні розігнати, ні мечем прорубати, ні полум'ям пропалити! Самої статуї теж ніхто не зміг зрушити з місця.

Надійшов сам митрополит Іларіон. Ударив три поклони перед головним вівтарем, помолився, а далі промовив до юрби, що вже зібралася в церкві:

— Дивні діла Господні! Так і тепер маємо доказ, що Господь Бог за гріхи карає. І не нам, з нашими марними людськими силами, братися Йому в цьому помагати. Тут судить сам Бог, могутній за всіх князів! І навіть якщо Господь Бог, у своїм великим милосерді, вирішив простити грішникові й відпустити його, так і тоді не нам міняти Божу постанову!

І показав Ісус своє безконечне милосердя. Затиснені пальці фігури Божого Дитятка відкрилися і відпустили грішника.

Той розбійник покався і скоро потім постригся у ченці.

Різдвяна Казка

Святий Вечір скінчився. Годинник видзвонив дванадцятку. Петрусь лежав у своїм ліжечку і смачно спав. Надходило Різдво. То була та свята ніч, коли діються різні чуда, коли оживають навіть неживі предмети. Спершу затремтіли віти на ялинці, а маленький паперовий ангелик на верхку ялинки розплющив очка і зідхнув:

-Ох, яка нудота! Цілий вечір я не міг промовити ні словечка. Але тепер мушу трохи прогулятись!

І ангелик готувався зійти з ялинки. Трохи нижче висів золочений горіх. Всі прикраси на ялинці думали, що він зі щирого золота і поглядали на нього з пошаною. Але, коли ангелик проходив коло горіха, галузка зачепила за нього і здерла шматок позлітки. Горіх засоромився і сказав:

-Знаєш що, ангелику? Якби хтось вибрав з мене осередок, то я міг би послужити тобі за повіз і ти їздив би в мені, мов царевич.

В ту ж хвилину вискочили з кутка кімнати чотири мишки і сказали, що радо вигризуть осередок горіха. Так і сталось. Ангелик дуже зрадів: мав гарний візочок і дві пари коників з мишей.

-Пора в дорогу!- писнув ангелик і раптом усе на ялинці ожило.

-І ми підемо з тобою!- загомоніли яблучка, горіхи, бублики, свічечки і все, що було на ялинці. Похід рушив до кімнатки, де спав малий Петрусь. Він збудився і спершу не знав, що з ним діється. Скочив з ліжка і нараз зробився такий маленький, як ангелик.

-Будь ласка!- всміхнувся ангелик і зробив Петрусеві місце коло себе в візочку. Петрусь сів поруч ангелика і запитав:

-Куди ми поїдемо?

-Поїдемо до неба!- відповів ангелик, плеснув у долоні, мишки побігли, мов справжні коники, а все товариство пішло за ними. Напереді йшли парами свічечки, потім горіхи, яблучка, бублики, коник на коліщатах, паяцик з трубкою, а на кінці дзига-вертуха, що весь час крутилася кругом себе і гуділа.

Двері самі відчинилися. Як тільки похід опинився надворі, мишки дістали крила і понеслися з возиком під хмари. Крила з'явилися теж у свічечок, горішків, у паяцика - всі вони стали підлітати все вище й вище.

-Подобається тобі така мандрівка?- запитав ангелик Петрусь.

Щасливий Петрусь кивнув головою, що дуже подобається. По хвилині вони порівнялись із хмаринкою, що непорушно висіла в повітрі.

-Коли б мене хто штовхнув рукою, я б спасибі сказала.

Петрусь штовхнув - і раптом з хмарини посипався сніг.

-Спасибі,- сказала хмарина, -тепер я легша і можу летіти, щоб не спізнитись.

-Куди?- спитав Петрусь.

-До Вифлеєму,- відповіла хмарка і зникла їм з очей.

Вище й вище підлітав візочок з Петрусем і ангеликом. Ось і місяць недалеко. Тут було дуже холодно. Місяць мав грубу смушеву шапку і лице, запухле з одного боку.

-Чого ти так скривився?- запитав його Петрусь.

-Я дуже змерз!- відповів місяць. -А до того ще мені болять зуби. Не можу запалити в печі, бо ангели забрали всі дрова.

-Куди?- зацікавився Петрусь.

-До Вифлеєму! Там вони збираються розпалити велику ватру - таку велику, як їх радість.

Петрусь не все добре зрозумів, але подумав: "О, то мусить бути великий вогонь!" - і вже мишки понесли візочка далі. Ось видно вже ранню зірницю. Зірниця прибралася, мов у гостину і власне, кінчила своє снідання.

-Смачного вам, тіточко!- закликав Петрусь.

-Нема часу, нема часу!- заговорила зірка. -На мене чекають три царі зі Сходу, я буду їм за провідницю.- І скочила з порога.

-Куди? Куди?- гукнув за нею хлопчик.

-До Вифлеєму!- відповіла в бігу зірка.

-І чого вони шукають у тім Вифлеємі?- дивувався Петрусь. Ангелик мовчав, а мишки понесли візочок ще вище, просто до небесних воріт. Ангелик і хлопчик постукали. Вийшов святий Петро і запитав чого собі бажають.

-Чи господар... теє, чи Господь Бог дома?- заікався зніяковілий Петрусь.

-Нема, хлопчику, Господа Бога дома- відповів святець.
-Виїхав.

-А... а... куди?

-До Вифлеєму.

-А чому до Вифлеєму?- запитав ангелик.

-У Вифлеємі народився маленький Ісус, Син Божий!- пояснив ласкаво святий Петро.

Лице ангелика проясніло від радості. Раптом він схопив Петруся в обійми і широко поцілував. За їх прикладом пішли всі інші, яблучка стали цілуватись з горішками, свічечки з бубликами, а паяцик з дзигю. Всі раділи, що Ісусик народився, гомоніли одні до одних: "Христос народився!", а ці слова понеслися по всім світі і злилися в одно з ангельським хором, що лунав десь із землі.

-А може б і ми поїхали до Вифлеєму?- запитав Петрусь ангелика.

-Ні, не можна, бо вже запізно. Зараз зійде сонце, а ми перед сходом сонця мусимо бути дома!- відповів ангелик, хоч і йому дуже хотілося поїхати ще до Вифлеєму.

Знов посідали в візок і полинули вниз. В Петруся аж дух заперло, аж в ухах зашуміло, коли злітав на землю.

І раптом - Петрусь збудився. Він лежав на своїм ліжечку і був знов великий, а сонце заглядало до нього в вікно. Петрусь схопився і побіг подивитись на ялинку. Там було все так, як він залишив учора ввечір. Ангелик стояв на вершечку, свічечки стриміли в своїх ліхтариках, бублики висіли на срібних ниточках, паяцик лежав під ялинкою... Тоді Петрусь попросив маму, щоб здійняла йому ангелика з ялинки. Дивився на нього довго-довго і поцілував ніжно-ніжно. Пригадав собі прекрасний різдвяний сон.-

За Прісею Мадир Р. З.

Пташки в Коробці

-Чому так рано встаєш з постелі? Чому не спочиваєш? - питався Вартоломій свого брата Тараса, коли той, вернувшись із заслання приїхав з Петербургу до нього в гостину.

-Не можу йнакше, - відповів Тарас. - Сам знаєш, яка божественна краса, коли прокидається день, а за Дніпром сходить сонце в усій славі своїй. На теж я й приїхав у мою Україну, щоб намілуватись нею, наситити серце красою її чудової природи...

І найближчого ранку Тарас знову схопився з ліжка рано-раненько, взяв свій альбом з малюнками, олівці і пішов у далекий сад.

Вітер тихенько повівав. Десь у гаю чародій-соловейко ранньою піснею зустрічав сонце. Мріяли в далечині степи-лани, у ярах синіли ставки, обтикані зеленими вербами. А далеко на обрії, де небо сходиться зі землею, стояли рядами тополі, мов сторожа. Чудова українська природа, мов вродлива дівчина, вмивалася росю.

І пригадав собі Тарас своє недавнє заслання на чужину, руді-руді аж червоні степи над Каспійським морем та свої щоденні молитви до Бога, щоб не дав загинути на чужині, щоб дозволив ще побачити голубі степи України, мережані нивами-ланами, високими могилами, темними лугами. Вислухав Господь його гарячих благань, повернув його зі сірих салдатських казарм між людей, між друзів, а оце Тарас уже кілька тижнів гостює у брата на українській землі, роздивляється, де б купити клаптик ґрунту, поставити хату, розвести садок і доживати віку серед рідних, дорогих людей.

Аж ось і сад, - мета недовгої Тарасової мандрівки. Привітно простягається поетові кучеряве гілля, на якому самоцвітами горить роса. Шебечуть пташки, пахнуть квіти. Рай! Тарас зупинився і повними грудьми вдихнув свіже вранішнє повітря. Кругом так тихо, святково і самотньо...

Але ні, - під садом видно якусь людську постать. Тарас радий, що можна буде з кимсь обмінятись бодай кількома словами.

Стежкою попід сад іде невеликий хлопчина. В руках у нього дерев'яна коробка з виверченими в стінках дірками.

-Здоров, козаче! - вітає його Тарас.

Хлопець несміливо зняв шапку, поздоровкався. З недовірям подивився на Тарасів альбом і на його півпанське вбрання. Тарас зараз догадався, що це кріпацька дитина.

-А що це в тебе в коробці? - нав'язує розмову Шевченко.

-Пташки,- відповідає хлопець.

-Де ж ти їх узяв?

-Спіймав у сильце.

Щось затріпотілось, забилося у коробці. У Шевченка ледве помітно стягнулись брови.

-Ану, покажи.

Хлопець підняв вічко коробки. Показались два пташині дзьоби і дві пари зляканих оченят. Побачивши синє небо, пташки стрепенулись і випурхнули зі своєї в'язниці, але втекти їм не пощастило, - вони зависли в повітрі на ниточках, що були прив'язані до їх ніжок. Тільки крильця тріпались безпомічно...

-Хороші!- промовив Шевченко, а потім додав, - бідні пташки! Що ж ти з ними робитимеш?

-Продам,- заявив хлопець.

-Продай мені, я куплю...

Хлопець радо погодився. Скоро домовились про ціну. А втім і торгуватись не було треба, бо здивований хлопець побачив, що чудний незнайомець дає йому тричі стільки грошей, скільки платили інші. На радісах він передав пташок Тарасові разом з коробкою і на відхіднім запитав:

-Завтра я знову, може, матиму парочку. Чи купите?

Тарас всміхнувся:

-Напевно, сину! Але ти не лови пташок. Шкода труду. Я шодна купуватиму в тебе парочку з тих, що літають на волі.

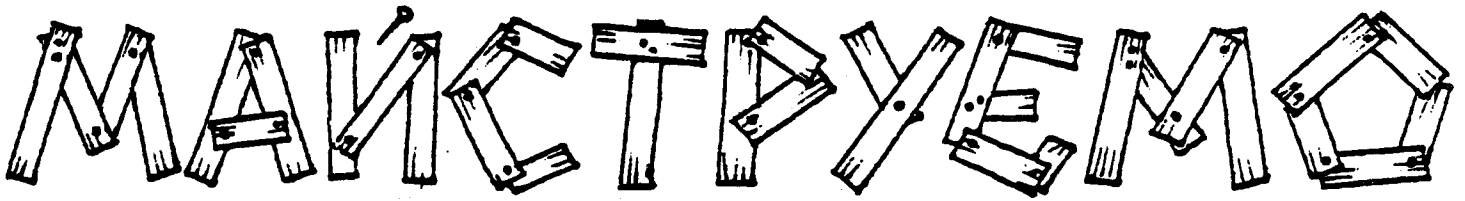
Хлопець аж рота розкрив із здивування.

-А це як?

-Ось зараз побачиш,- відповів Тарас, відрізав нитки і звільнені пташки, цвірінкнувши з несподіваної радості, знялися вгору та й зникли в бездонній блакиті.

-Гляди ж, чорнявий, не забудь нашого договору!- сказав Тарас і зник у гушавині саду, де він цілі дні залюбки малював.

На другий день уранці хлопчина пас корови недалеко саду і вигравав на сопілці. Тарас побачив його і гукнув:

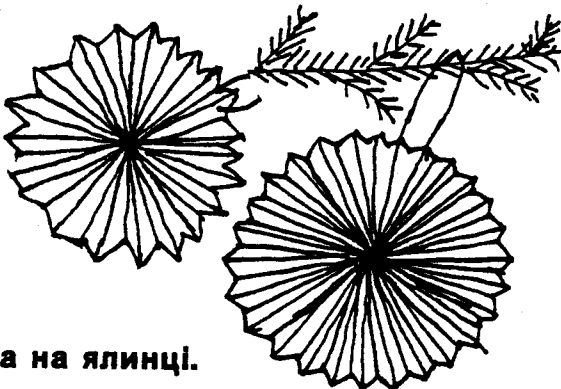

ЗІРКУ НА ЯЛИНКУ

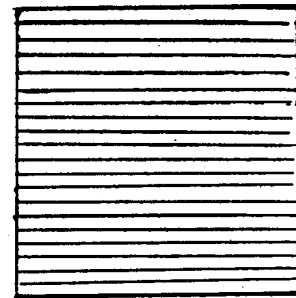
Потрібно: паперу, найкраще різнокольорового, не дуже грубого, нитки, клею.

Як зробити:

1. Зігнути папір по перериваних лініях в гармонійку,
2. добре стиснути гармонійку і зігнути її в половині, (для зірки треба дві гармонійки)
3. зшити дві гармонійки разом,
4. зшивши, злучити дві сторони попарно (за стрілками) і склеїти,
5. зробити з нитки петельку, щоб повісити зірку.

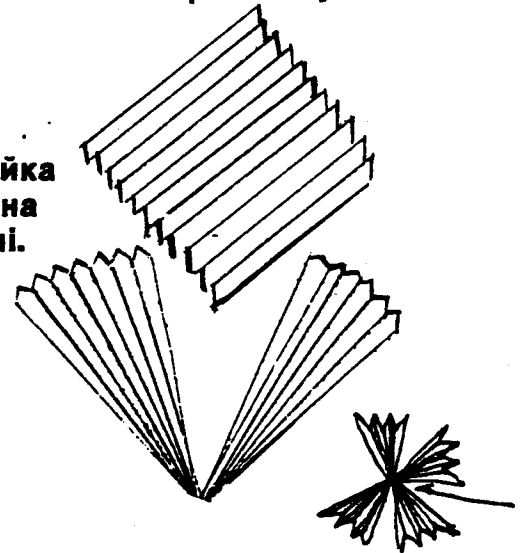

Зірка на ялинці.

Папір зігнений в гармонійку.

Гармонійка зігнена на половині.

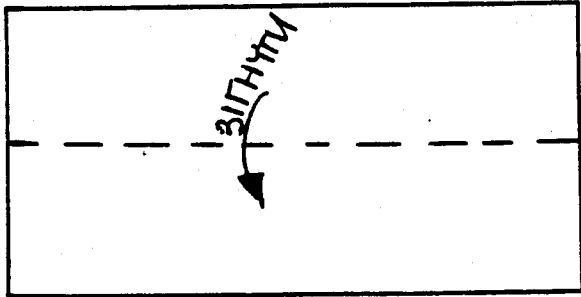
Зліпити сторони, щоб не було порожнечі поміж окремими частинами зірки.

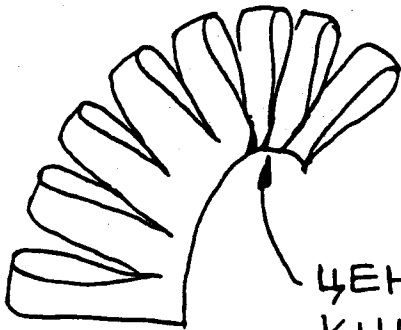
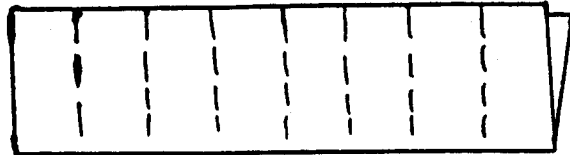
ЗІРКА НА ЯЛИНКУ

15

ПРЯМОКУТНИЙ КОЛЬЦОРОВИЙ
ПАПІР ЗІГНУТИ ПО СЕРЕДИНІ
(ПЕРЕРИВАНА ЛІНІЯ)

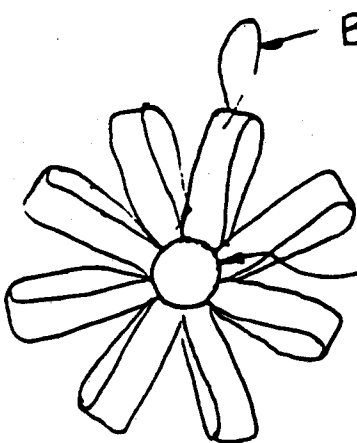

ПРОТЯТИ ПО ПЕРЕРИВАНИХ
ЛІНІЯХ

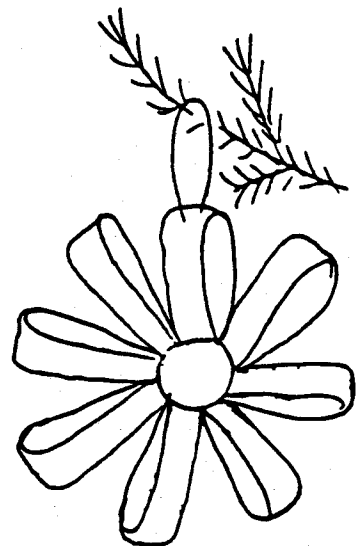
ЗІГНУТИ ЦЕНТРАЛЬНІ КІНЦІ
НАКЛАДАЮЧИ ОДИН НА ДРУГОГО
А ПОТІМ СКЛЕЇТИ АБО ЗШИТИ

ЦЕНТРАЛЬНІ
КІНЦІ

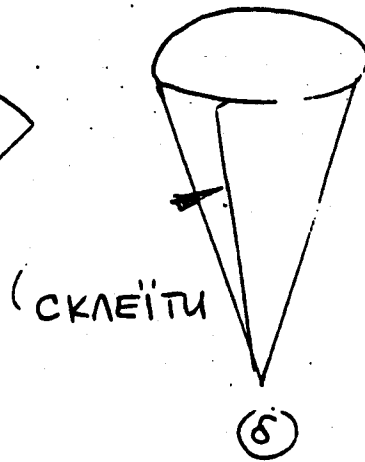
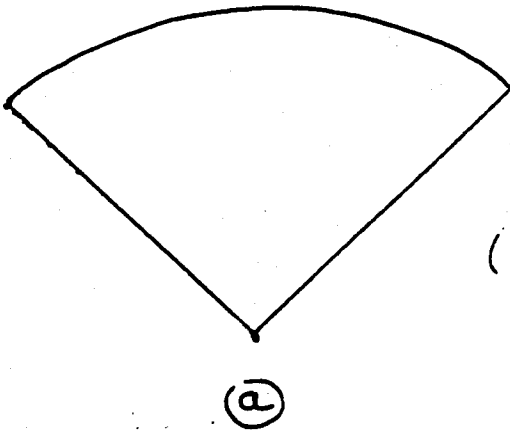
ВІШАК З НИТКИ

ПРИКЛЕЇТИ
КРУЖОК
В ЦЕНТРІ

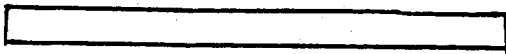

ЗІРКА НА ЯЛИНЦІ

КОШИЧОК ПРИКРАСА НА ЯЛИНКУ

- (a) КОЛЬОРОВИЙ
ПАПІР ФОРМИ
ЯК НА РИСУНКУ
- (б) СКРУТИТИ
В ТРУБКУ
І СКЛЕЇТИ

ПАСОЧОК КОЛЬОРОВОГО
ПАПЕРУ

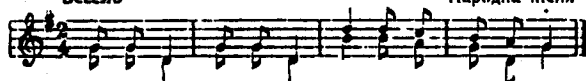

ДІТИ СПІВАЮТЬ

Коляда.

Весело

Народна пісня

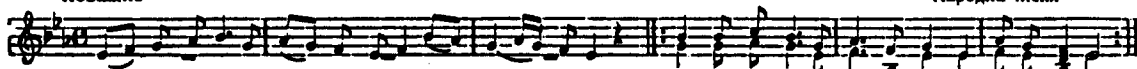
Ко-ля-да! Ко-ля-да! Дай, ба-бо, пи-ро-га.

2. Як не даси пирога, візьму вола за рога.
3. Та виведу за поріг, та викручу правий ріг.
4. Буду рогом трубити, а воликом робити.

Коляда (Діва Марія).

Поважно

Народна пісня

1. Ді - ва Ма-рі-я цер-кву стро-ї-ла. Ра - дуй-ся! Ра - дуй-ся, земле, вже Син Бо-жий на-ро-див-ся.
2. Із трома ве-жами із тро-ма ві-кна-ми...

Новорічна щедрівка.

Живо

гарм. Ф. Колесса

- В га-ли-цькій зе-млі но-ва-я зо-ря зій-шла з за-мо-ря. Ща-сть Бо-же!
2. Ясним промінням тьму просвітила, людей збудила.
Ща-сть Боже!
 3. А ти на небі ясна зоре! Не йди за море!
Ща-сть Боже!
 4. Лиш правненько світи від ніни нашій Україні!
Ща-сть Боже!

Новацькі Танки

Подільнка.

Не заскоро *Народна пісня*

Десь тут бу - ла По - до - ля - но - чка, Тут во - на вла - ла, до зе - млі при - па - ла.
 * * * * * мо - ло - де - сень - ка.

2. Ой встань (2) Подільничко
 Ой встань (2) молодесенька!
 Умий личенько, так як шкляночку. (2)

Увага: Гурт, стоячи колом, співа. — По середині гурта Подільника пада, встає, ніби вмивається...

Перепілка.

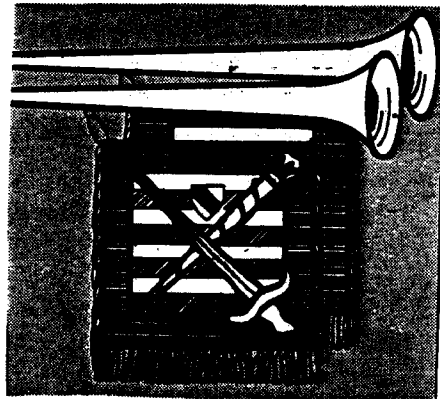
Звільна *Народна пісня*

Пе - ре - пі - ло! Па - ру - бо - чки і - дуть. Тут бу - ла, тут бу - ла пе - ре - пі - ло - чка.

2. Перепілічці черевички несуть. 3. Перепілічці цей калачики несуть. 4. Перепілічу із собою візьмем.
 Тут була... Тут була... Тут була...

Увага: Гурт співа — а двоє, чи четверо під спів, танцюють.

Туровий Хуток

СИЛЬНІ НОГИ

Два новачки сплітають руки за плечима, скачуть на одній нозі й стараться перевернути один одного, або примусити його стати на обидві ноги. Котрому це вдасться, той одержує точку. Гру можна змінити ось як: Два учасники присідають і скачучи в цій поставі стараться збити з ніг один одного ударами в долоні. Котрому це вдасться, той одержує точку.

БІЖІТЬ

Показати учасникам щось, на пр. листок каштану. Сказати їм, що це є, дозволити докладно оглянути і післати їх шукати подібного. Хто перший знайде й принесе впорядникові, дістає одну точку.

ВОЛІЧКА

На столі зладити кільканадцять куснів волічки різних барв. Кожний новач одержує кусок волічки й іде до стола "купити" волічки тої самої барви. Повторювати, міняючи барви волічки поодиноким новачкам. Хто підібрав усі або найбільше відтінків правильно, одержує хрестик.

КВАЧ ДАВАЙ РУКУ

Одного з граців вибирають квачем, від якого тікають усі, а квач їх ловить. Кого спіймає /доторкнеться рукою/, той вигукує: "Я квач!", підносячи руку догори і тоді всі діти тікають від нового квача, що їх ловить. Щоб урятуватися від квача, один новач може подати руку другому й тоді тих двох квач не може ловити.

Правила гри: а/ Квачеві не вільно ганятись за кимсь одним.
б/ Квачеві не вільно стояти біля тих, що держаться за руки. Квач мусить тоді ловити когось іншого.
в/ Хто врятувався від квача, подавши руку другому, той не має права весь час держатися за руки, а після врятування зараз же пускає руку й біжить далі.

- г/ За руки беруться лише двоє. Кожного третього, хто причепиться до них, квач має право ловити.
- г/ Пійманим уважається той, до кого квач тільки доторкнеться.
- д/ Вибігати поза межі майдану не вільно. Той, хто це зробить, уважається за пійманого і стає квачем.

Р О З К И Н Е Н І С К Л А Д И С Л О В А

Провідник роздає всім новакам листи, в яких попереставлювані склади окремих слів. Змістом листа є перша точка Новацького Закону. Хто перший відчитає листа - одержує точки.

М І С Т О Н А Б У К В У

Один із учасників гри підкидає м'яч. Цей, що впіймав, повинен сказати назву міста України на умовлену перед тим букву. Хто своєчасно не скаже назви, виходить із гри. Хто залишиться останній - виграє.

В І Д І Р В А Т И Х В І С Т

Новаків поділяється на дві групи. Учасники одної мають на головах шапки, другої - ні. Кожний новак має ззаду за пояс заткнену хустку, втрата якої виключає його з дальшої гри. Групи нападають на себе і кожний старається здобути як найбільше хусток. Не вільно хусток прив'язувати до пояса, або тримати руками. Виграє група, що матиме найбільше хусток на закінчення гри.

З А К О Н

Подібно, як "Місто на букву", лише замість букви кажуть числа: 1, - 2 і т.д., а новак, який відповідає, має сказати дану точку Закону.

У К Р И Т И Й Н А К А З

Теренова гра. Кажемо новакам, що в певному місці, у визначеному просторі терену /найкраще лісового з великими кущами/, є схований наказ, що його треба найти й виконати. Зміст наказу: нарисувати український герб на папері, що є разом із наказом і віднести до братчика. Наказ ховаємо, а ок. 2 - 4 кроки від нього вміщуємо стрілки в його напрямі. Хто найде й виконає цей наказ? Наказ може бути бережений. По закінченні гри - перевірка присутности.

/Жовтодзюб/

П О М І Ч

Правила гри: Не можна бігти поза межі площі. Доторкнення рукам означає зловлення. Не можна бігати постійно парами. Пара твориться лише в небезпеці і перед зловленням.

Новак ловить другого новака, що бігає одинцем. Всі повинні уважати, чи хтонебудь є в небезпеці, а також і на себе самих, щоб, створивши пару /2-ох/, вирятувати себе від зловлення. Зловлений новак починає ловити знову тих, що бігають одинцем.

Л І К А Р

Із групи новаків вибирається одного, що є "лікарем". Решта новаків розділяються на дві групи: Перша група має почеплені карточки із написом "98 Ф" /"38 Ц"/, що означає нормальну температуру, а друга група має причеплені карточки із числом "100 Ф" /або "38 Ц"/, що означає "гарячку". З одного кінця площі гри зазначається мале місце, яке є "лікарнею". Всі новакі бігають по полі та не даються зловити "лікареві" який повинен лише доторкнутись. "Лікар", доторкнувшись новака, ловить його /зловлений мусить спинитися/. Тоді "лікар" прочитує карточку. Якщо карточка означає "гарячку" - "100 Ф" /або "38 Ц"/ тоді "лікар" каже: "До лікарні!" - і новак іде до місця зазначеного "лікарня".

Час тривання гри 5 до 10 хв., в залежності від кількості новаків. "Лікарі" міняються. Котрий із "лікарів" за означений час "зловить" і піде до "лікарні" більше новаків із "гарячкою", виграв.

Т А К - Н І

Один новак виходить, а решта пошепки вибирають якийсь один тип пошкодження людського тіла, що вимагає першої помочі, напр. врізання пальця ножиком, попечення, зломання, вкушення гадякою. Як група вибрала тип ушкодження, напр. врізання, новак, що вийшов, вертається і каже: "Те, що ви вибрали, є ушкодженням людського тіла, яке вимагає першої помочі." Група може відповідати лише "так" або "ні". Далше новак каже: - "Це розрізання, потребує пов'язки чистим полотном" ітд. Подібно можна робити із словами: шпиталь, пошта, пожежна сторожа, лікар, термометер.

Самодіяльна Тра

ЛІСОВА КАЗКА

(Сценка на одну дію — з дитячих років Лесі Українки)

ДІЄВІ ОСОБИ:

БАБА ЗОЗУЛИХА — лісова знахорка;

ЛЕСЯ — дівчинка 10 років, вона ж Лісова царівна;

ДІД ЛІСОВИК;

МАВКА — його внучка;

ЛІСОВІ КВІТИ — Дзвіночки, Жовті квіти, Рум'янок,

Мак;

СУНИЧКА;

ГРИБ-БОРОВИК;

ГРИБКИ і ЗАЙЧИК.

(Дія відбувається на лісовій галявині).

БАБА: (Нахиляється, збираючи зілля). Оце вже й досить я всякого зілля назбирала, — нав'ялю, насушу це зіллячко, — воно й пригодиться на всяку неміч, на хворобу, — чи в грудях заболить, чи голова. Або й охоронить від злої напасти. Все наша мати-земля родить, все нам дає, тільки треба знати й розуміти її глибоку мудрість... (Дивиться з-під долони на сонце). Ой, пора-пора вже мені додому, натомилась я, час і відпочити, а дорога ж іще далека... (Ставить кошик із зіллям і поправляє хустку на голові).

(В цей час за сценою чути дівочу пісню — „Дівчинонька по гриби ходила, дівчинонька в лісі заблудила“).

ЛЕСЯ: (Входить з останніми словами пісні, бачить Бабу Зозулиху і здригається від несподіванки). Ой, це, ви, бабуню, а я аж злякалася...

БАБА: А куди це те, дівчинко, йдеш?

ЛЕСЯ: Та я, бабуню, пішла по гриби, зайшла вже так далеко, а грибів ще й досі не назбирала. (Весело) Мабуть, вони, всі поховалися від мене! А ось квітів яких гарних нарвала, подивіться який гарний віночок сплела!

БАБА: Гарний віночок, дитино, гарний. Та тільки — як це ти в лісі будеш сама блукати? Хіба ти Діда-Лісовика чи Мавки не боїшся?

ЛЕСЯ: Ні, не боюся. А чого ж їх боятися — вони ж тільки в казках бувають. Я читала і про Лісовика, про Русалку, і про Мавку...

БАБА: А ти вже й читати вмієш? Так ти мудра дитина! А в ліс таки саме далеко не йди, бо там Дід-Лісовик, — як розгнівається, то горе тобі буде! а з старої верби виходить Мавка... А з озера Водяник виглядає, а за ним — донечка його Русалка... А Потерчата над болотом вогники палять, людей у трясовиння заманюють...

ЛЕСЯ: Ой, бабуню, це і страшно — і цікаво! А як же ви не боїтеся того страховиння в лісі?

БАБА: Треба, доню, добре знати яке зілля з собою носити, щоб у біду не попасти... Та я вже цей ліс так давно знаю, і він мене знає... Як не будеш йому зла робити, то й він тебе часом охоронить.

ЛЕСЯ: Бабуню, дайте мені такого зілля, щоб я в лісі живу Мавку, чи Русалку побачила! Я б так хотіла! Ой, бабуню, дайте!

БАБА: (Подумавши трохи, гладить дівчинку по голівці). Добре, дитинко, я дам тобі такого зілля, що охоронить тебе від усього злого. Тільки сама не роби нікому зла. Бо в лісі все живе — і квіти, і трави, і грибки, і дерева. Вони й говорять між собою, тільки ми їхньої мови не знаємо... Ось тобі охоронне зіллячко, воно допоможе тобі й додому щасливо повернутися... (Виймає з кошика зілля, шепче щось над ним і тричі хрестить). Може, пощастить тобі і Мавку зустріти, і Діда-Лісовика... Ну, бувай здорова, моя дитинко, мені вже давно пора додому, вже сонечко аж онде, а мені ще далеко йти...

ЛЕСЯ: (Бере зілля, ховає в кишеню і вкляється Бабі Зозулисі) Спасибі, бабуню, — тепер я нікого не буду боятися, а може й живу Мавку побачу? Ой, як би я хотіла її зустріти! (Баба хитає головою і відходить).

(Чути щебетання пташок і кування зозулі).

ЛЕСЯ: (Розглядається навколо):

Як гарно, як весело в лісі мені!
Усюди лунають пташині пісні,
Там зайчик дрімає, мов сірий пенюк,
З землі виростає кругленький грибок...

Ось вивірка скаче на гілочці там,
Горішки збирає, несе діточкам...

Сяду відпочину трошки отут на пеньку, послу-
хаю як пташки співають.

(Сідає на пеньку). Бабуня казала, що квіти,
трави те дерева також міють говорити. Як би я
хотіла знати — про що вони говорять? (З-заду
тихенько перебігає сцену квітка, через хвилину — з
протилежного боку — перебігає друга квітка і з
цікавістю проглядаються до дівчинки).

ЛЕСЯ: (Замріяно, повільно):

Хотіла б я знати про що розмовляє
Берізка з берізкою рано в гайку.
Про що та гарненька синичка співає,
Стрибаючи з гілки на гілку в ліску.

Хотіла б я знати, чи рибки говорять,
Коли виграють у прозорій воді?
Хотіла б я знати — чи дихають гори?
А квітку як зіраеш — чи їй то болить?

(З-заду тихенько підкрадається Мавка, при-
слухається до спів Лесі й, непомітно для неї,
утікає).

ЛЕСЯ: (Втомлено, поступово схиляється, під-
пираючи долонею щоку):

Хотіла б я знати — чи справді так страшно,
Як в лісі завше сердита сова?
Хотіла б я знати — хто з янголів чує
У небі молитви моєї слова?...

(Засинає, світло трохи пригасає).

(В кінці Лесиних спів чути тиху музику, на
сцену виходять ланцюжком Квіти, Суничка і
виводять танок-гайку):

КВІТИ:

А вже красне сонечко припекло-припекло,
Ясне щире золото розлило-розлило,
На вулиці струмені воркотять, воркотять,
Журавлі курликають та й летять.

Засиніли квітоньки у ліску, у ліску,
Швидко буде землянька вся в вінку, вся в вінку.
Ой, сонечко-батечку, догоди, догоди,
А ти, земле-матінко, уроди, уроди!

(Після першого уступу пісні Леся підносить
голову, протирає очі і придивляється до Квітів).

ЛЕСЯ: (Здивовано) Де це я? Хто ви такі?

КВІТИ ДЗВІНОЧКИ: (Підходять до Лесі)

Ми цвітемо в лісі — квіточки синенькі
Біля нас танцюють зайчики сіренькі.

Подивись на наші гарні сині очка!
Всі нас називають — ЛІСОВІ ДЗВІНОЧКИ.

(Дзвіночки роблять браму, крізь браму прохо-
дять ЖОВТІ КВІТИ).

ЖОВТІ КВІТИ:

На травниках і луках
Ми килим вишиваємо —
Голівки золотисті
До сонця розкриваємо!

(Відходять на бік)

КВІТКА РУМ'ЯНОК:

Квітка я гарненька, як весняний ранок!
Знає мене кожний — звуся я РУМ'ЯНОК!

КВІТКА МАК:

А я гожа маківочка, червононька голівочка —
Про красуню кажуть так: — ВОНА ГАРНА, ЯК
ТОЙ МАК!

СИНІЧКА: (Хвалиться):

Я — СУНИЧКА у спідничці з червоного шовку,
Мені роси кожний ранок змивають головку!

(Входить Гриб-Боровик, за ним два Грибки
несуть шаблю, збоку маршує Зайчик).

ГРИБ БОРОВИК: Що за гомін тут лунає? Може
хтось грибів шукає?

(Квіти розступаються, дають йому дорогу).

(Боровик стає в лицарську позу перед Лесею):

(Леся заперечливо хитає головою):

Моє царство — під дубком,

Звуть мене Боровиком!

Пізнаєш мене, ану?

...Ми зібрались на війну,

На жуків ідем війською

Із громадою грибною!...

(Бере шаблю, підносить її догори і відходить а
за ним грибки і Зайчик).

КВІТИ: (Підступають ближче) О-о-о-о-о-!
(Вбігає Мавка, руками відсторонює квіти, що
обступили Лесю).

МАВКА: Розступіться, розступіться, Дідусь-Лісовик іде! *(Входить Дід-Лісовик з великою палицею в руці).*

ДІД ЛІСОВИК: *(Привітно):* Добридень, дівчино! Як ти насмілилась так далеко зайти у наше лісове царство? Хіба ти не боїшся?

ЛЕСЯ: Ні, Дідусю, не боюся. Я так люблю ліс, квіти, дерева, пташок. Мені дуже хотілося побачити живу Мавку...

ДІД ЛІСОВИК: Я бачу, що ти добра дівчинка, а ось і Мавка — моя внучка. Вона цілу зиму спала у старій вербі, а тепер бігає, танцює і любить слухати весняних пісень.

МАВКА: А звідки ти про мене знаєш, дівчино?

ЛЕСЯ: Я читала про тебе та все лісове царство в книжках.

МАВКА: В книжках? *(Здивовано)* А що таке книжки, дідусю?

КВІТИ: *(Голосно)* Що таке книжки?

ДІД ЛІСОВИК: Книжки, Мавко, це для людей, не для нас. Люди вчать з книжок, а нас вчить сама Мати-природа... А ти, мудра дівчино, може хочеш залишитися з нами? Хочеш бути в нас Лісовою царівною?

МАВКА: *(Радісно)* Так, так, дідусю, я хочу, щоб вона була Лісовою царівною, моєю подругою! Подивись, яка вона гарна!

ЛЕСЯ: Я — Лісова царівна? Ой, як це цікаво!

ДІД ЛІСОВИК: *(Плеще в долоні)* Гей, квіти лісові! Принесіть царівні одяг! *(Квіти приносять царівні кирею і корону. Дід Лісовик одягає на Лесю кирею і кладе їй на голову корону).*

ЛЕСЯ: *(Оглядає себе)* Яка я пишна! Що якби мене мама тепер побачила? Вона б не повірила!

МАМА: А хто це мама?

КВІТИ: Хто це мама?

ЛЕСЯ: Мама? Хіба ви не знаєте хто це мама? Моя мама вдома, вона вже певно турбується, що мене так довго немає... Вона ж мене любить!

ДІД ЛІСОВИК: А ти тепер Лісова царівна і будеш жити з нами в лісі.

МАВКА: Так, так, будеш жити з нами в лісі! Ти будеш мені оповідати багато-багато, бо ти ж така мудра і вмієш читати з книжок! А я тебе навчу нашої лісової мови, наших звичаїв... Добре? Ти залишишся з нами назавжди?

ЛЕСЯ: Залишитися в лісі назавжди? А як же мама? А тато? А мій братик і сестричка? А школа? Мені треба ще багато вчитися! Що ж я зробила? *(Розпачливо)* Я зовсім про це не подумала?! *(Плаче)* Я хочу додому!...

МАВКА: *(Підходить, обіймає і гладить її)* Подивись, дідуню, у неї з очей падає роса! Я так не вмю!...

КВІТИ: *(Обступають Лесю)* Так, у неї з очей падає роса! Ой-ой-ой!

ДІД ЛІСОВИК: Не плач, дівчино-Лісова царівно! Ми тебе силою тримати не будемо. Вертайся додому і будь щаслива! А для твоєї доброї мами я подарую повен кошик грибів. *(Плеще в долоні, Грибок вносить кошик грибів).*

ЛЕСЯ: А ця чудова кирея і корона? Я мушу її зняти і залишити тут! *(Знімає кирею і корону)* Я хочу додому!

МАВКА: *(Пестливо до Діда-Лісовика):* Дідуню, я хочу дівчині подарувати цей одяг, вона ж така добра!

ДІД ЛІСОВИК: Добре, Мавко, добре! А тепер прощай, дівчино!

ВСІ: Прощай, прощай! *(Дід Лісовик робить знак рукою, світло пригасає і всі відходять за ним).*

ЛЕСЯ: *(Схилившись на пеньку)* Ой, як це я заснула. Невже мені все це тільки снилося? А де ж Мавка? Де Дідусь-Лісовик? Де Квіти? *(Вплевнено)* Ні, це був не сон! Ось і повен кошик грибів для мами! *(Розглядається)* А де ж мій одяг Лісової царівни? Може тут? Ні, це трава і квіти... Невже ніхто мені не повірить, що я була Лісовою царівною і бачила живу Мавку. Я була така щаслива! А тепер швидше додому — я розкажу про все мамі, братові Михайликові і сестричкам! Вони мені повірять! *(Швидко вибігає, забувши кошик грибів. Крадькома вбігає Зайчик, хапає кошик і зникає за кущем).*

Уклала Валентина Ю р ч е н к о

/Веселка/

Із Природничого Записника

СВОБОДА, СЕРЕДА, 12-го СЕРПНЯ 1987

ЗАНЕЧИЩЕННЯ ПРИРОДИ В УКРАЇНІ

Горбачовська „гласність“ все таки дає чимало користей, не зважаючи на все її наказно-партійне підложжя. Так, наприклад, на відтинку охорони природи сьогодні в Україні вже відкрито пишеться про всі великі прогріхи советської плянової господарки, і то пишеться так, що ще декілька років тому за такі критичні писання можна було отримати по кілька років концтабору. Нагадаймо тільки про те, що кілька років тому та сама советська преса довгий час мовчанкою обминала справу катастрофи греблі Стебниківського калійного комбінату біля Калуша, коли то занечищені хемікаліями води цього збірника, розірвавши греблю залляли довколишні села і поля, дійшли до Дністра і погубили в ньому маси риб.

Сьогодні про справи занечищення природи в Україні багато пишеться, газети б'ють на сполох з приводу катастрофального становища довкілля в Україні. Лише про занечищення самого Дністра появилося в советській пресі в Україні чимало статей, з яких виходить, що советські губителі природи докладають усіх зусиль, щоб великі території плавнів Дністра і саму ріку перетворити на сморідне багно на лад відомої „регуляції“ дніпровських вод ще в довоєнних часах, про що тоді в советській пресі пи-

салося як про величезні досягнення большевицької техніки.

А ось як про це пишеться сьогодні в советській пресі в Україні: На сторінках „Радянської України“ надрукована стаття Богдана Сушинського „Екологічні тривоги Дністра“, з якої довідуємося, що через агресивно-бездумні заходи господарників, чи радше безгосподарників, Дністер стає кльоакою. Учені, мовляв, в зв'язку з цим за голови хапуються: на величезній території плавнів почалося таке інтенсивне загивання, що незабаром замість велетенського природного фільтру та своєрідного регулятора води, замість унікального розслідника гтаства, матимемо сотні гектарів сморідного болота“.

Подібні міркування письменника Сушинського можна було зустріти і до появи його статті на сторінках „Радянської України“ в „Літературній Україні“ за 15 січня („Хто заступиться за Дністер?“). У ній він доходить до висновку, що різні проекти, пов'язані з використанням Дністрової води доведуть до того, що ріка повільно „перетвориться на водосховище з усіма відомими нам уже за дніп-

ровськими морями властивостями: цвітінням, штормами, які не поступаються морським і руйнують нову берегову лінію затопленням значних площ, ніби їх і так мало затоплено на Дністрі... Тобто річка, власне, загине, а на згадку про неї залишаться пісні, та й ті ставатимуть дедалі сумнішими і сумнішими“.

Таке пишеться сьогодні про Дністер. Але скільки є сьогодні в Україні таких річок і озер, в яких внаслідок бездумної господарки проходять подібні процеси? Про це також можна дещо довідатися тепер з советської преси. Так, наприклад, озеро Сасик, колишній лиман над Чорним морем, стало сьогодні наче б дослідним кріляком в експериментах меліораторів. „Літературна Україна“ за 7-го травня пише про це так: „Очевидці кажуть, що нині плесо озера нагадує куліш синьозелених водоростей з товстою гущею морських моллюсків і рачків на дірявому денці сморідного казана... А на щедро зволжених полях сілля зародила краще за пшеницю, а лани раптом затягло кіркою, по якій трактори ковзають наче по льоду“.

Заторкуючи проблеми

довкілля в Україні, „Робітничя газета“ за 13 червня минулого року пише: „Кількість прісної води на душу населення в Україні в 19 разів менша, ніж по країні в цілому. Особливо страждають від забруднення малі ріки: майже всі вони забруднені промисловими стоками“. Та ж „Робітничя газета“ пише, що львівський нафтопереробний завод „щороку викидає в атмосферу міста 1.130 тонн вуглецю, понад 70 тонн сірчистого вуглецю, майже 95 тонн двоокису азоту, 464 тонни окису вуглецю, 10 тонн пилу та інших шкідливих речовин“. Усякі дотеперішні заходи усунути зі Львова цей завод не дали успіхів. Бюрократія не поступається. А озера України такі забруднені, що птахи з висоти, вважаючи їх води чистими, сідають на них, щоб відпочити в перельотах, і більше ніколи не злітають з них, гинуть сотнями. А в південні ріки України заводи скидають близько 200,000 тонн самої тільки солі.

Усе це, що пишуть сьогодні советські газети в Україні про забруднення природи — лише невелика частина правди. Советська нищівна господарка залишає жахливі сліди в природі України і кінця тому не видно.

(„Українське слово“, Париж, ч. 2384 з 2-го серпня 1987).

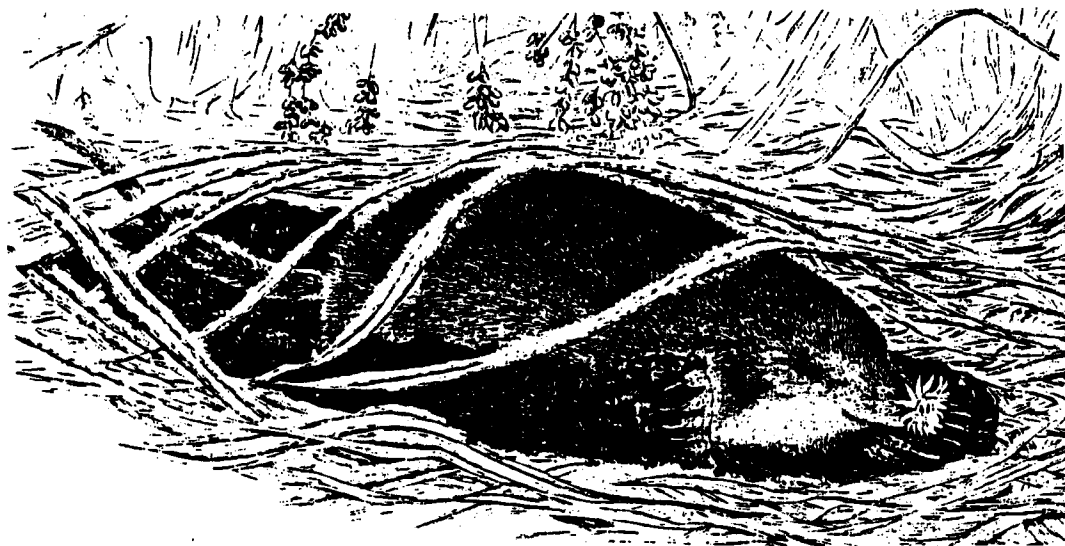
Кроти

Кроти є дещо подібні до мишей, але є багато більші. Шуба в них коротка й густа, очі й вуха заледве помітні, а носик загострений. Напевно можна їх розпізнати по передніх ногах, що є дуже короткі, а зате мають побільшені стопи, дещо подібні до лопати. Це їхні приладдя до копання й ними кроти будують цілі сітки підземних тунелів, досягаючи нераз глибини 50 см під поверхнею. Хоча кроти часами виходять на повітря, зокрема вночі, то назагал вони живуть у темному, підземному світі, де роблять гнізда, виводять малят і більшість свого життя присвячують на полювання за глистами й іншими безхребетними. Вони бувають активні кругом року, мабуть навіть не завважаючи зими, яка не має великого впливу на їхнє підземне оточення.

Не треба дивуватись, отже, що ми рідко бачимо кротів, але зате їхню присутність можна легко відкрити. Як кожний екскаватор, так і кроти мусить щось зробити зі землею, яку він викопує і він випихає її через дірки й залишає в формі невеликих стіжків на поверхні. Такі стіжки свіжої землі, висотою 8 - 10 см та 15 або й більше см у промірі, є явним доказом присутності кротів.

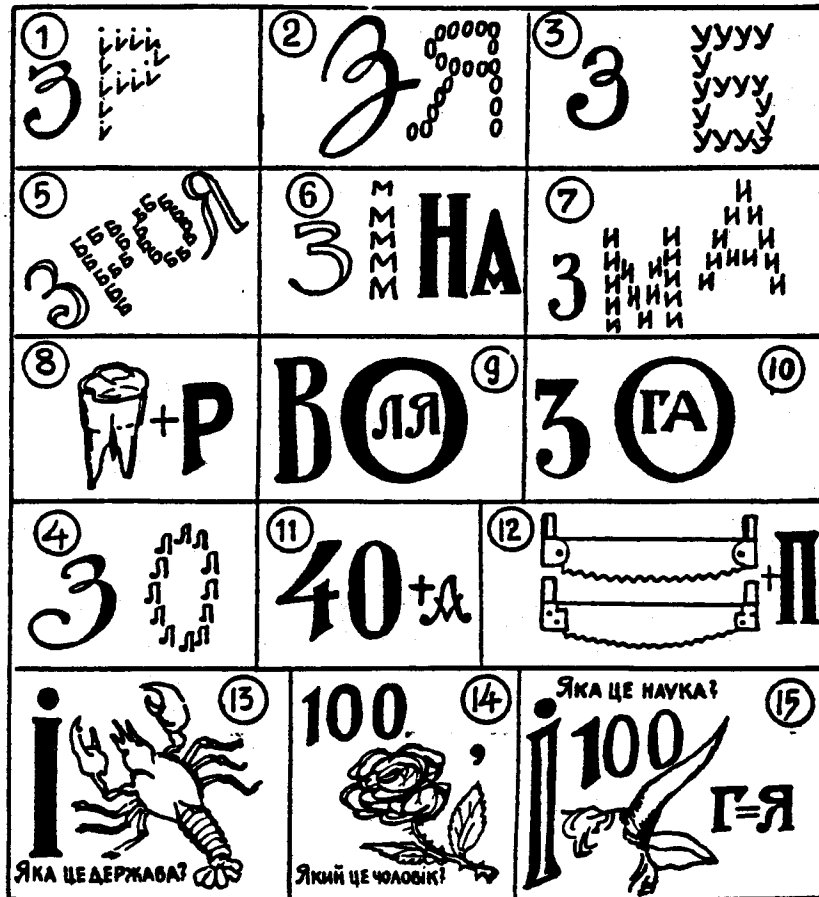
З уваги на майже постійне перебування під землею, кроти не потребують уживати очей. Зір їхній є страшно слабкий, але за те вони надолужують значно загостреними змислами дотику й нюху.-

Подав: Сірий Орел Орест.

РОЗГАДАЙТЕ?

Р.Ф.БУСН

/Готуйсь/

Доповніть!

До цих слів додайте спереду букви і матиме зовсім нові слова:

_оса _рило _країна _дія _цар

Подала: С. О. Туся Санторе

Приказки

Бреше, як пес.

ж ж ж

Від роботи коні дохнуть.

ж ж ж

Громада по нитці, - бідному сорочка.

ж ж ж

До відважних світ належить.

ж ж ж

І вовк ситий і коза ціла.

ж ж ж

Кожний циган свої діти хвалить.

ж ж ж

Мов горохом об стіну.

ж ж ж

Не спитавши броду, не лізь у воду.

ж ж ж

Носив вовк, понесли й вовка.

ж ж ж

Правда в очі коле.

ж ж ж

Скачи враже, як пан каже, на те він багатий.

ж ж ж

Тиха вода береги рве.

ж ж ж

За Віру Христову!

МОЛИТВИ:

Ангеле, хоронителю мій
 Ти все при мені стій.
 Рано, в вечір, вдень, вночі
 Будь мені до помочі.

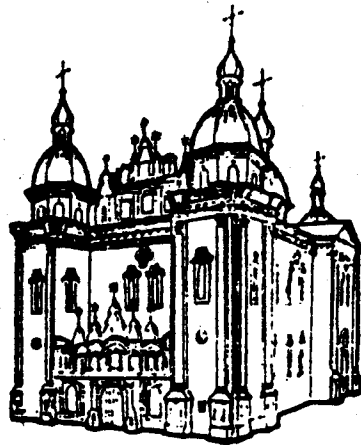
Богородице Діво

Богородице Діво, радуйся, благодатна Маріє, Господь з Тобою.
 Благословенна Ти між женами і благословенний плід утроби
 Твоїї, бо Ти породила Христа Спаса, Ізбавителя душ наших.

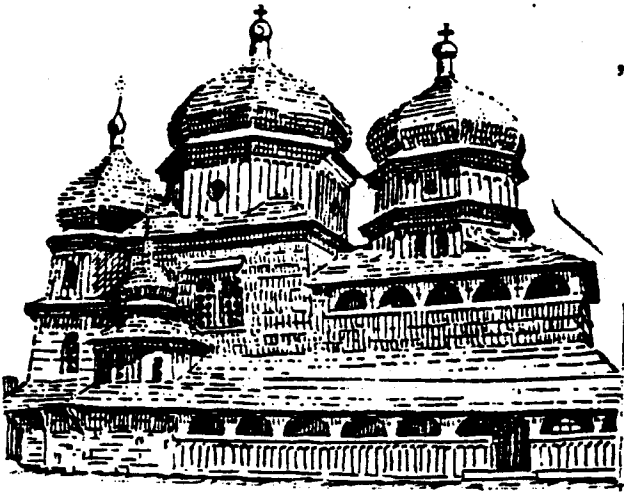
Молитва дитини:

Зішли Боже, ласки
 На дітей маленьких
 Щоб ми виростили
 На потіху неньки.

Май, Боже, в опіці
 Всю нашу родину,
 Глянь ласкавим оком
 Та й на Україну.

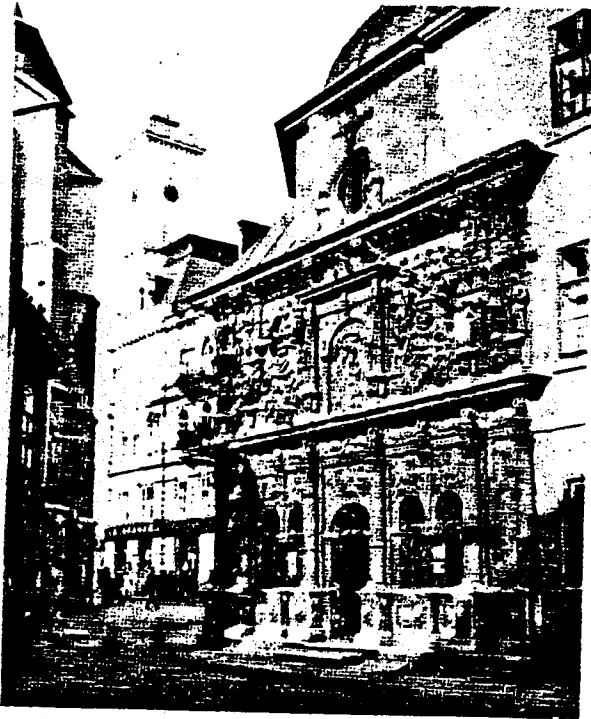
ГАЛЕРІЯ „ГОТУЙСЬ”

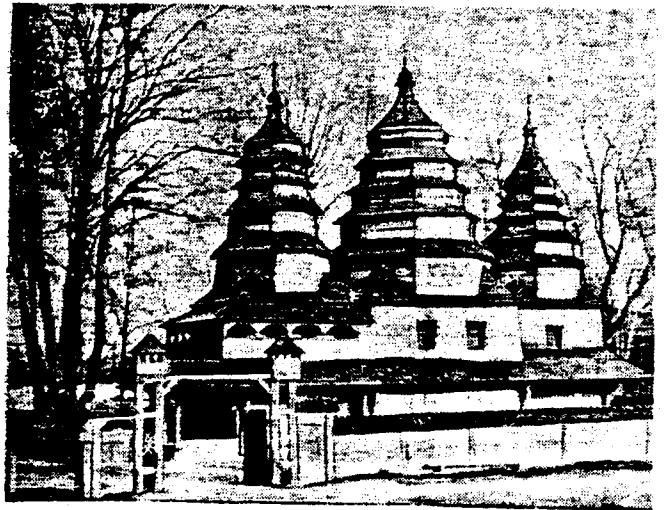
Дерев'яна церква з галеріями

Дерев'яна церква з дзвіницею

Площа Ринок, каплиця Боїмів — славна своїми мистецькими оздобами

Церква із села Кривки Турківського району Львівської області (1763 р.).

РІЗДВЯНА ЗІРКА

Різдвяна зірка на небо вийде,
Малий Ісусик до дітей прийде.

Малий Ісусик, Божа Дитинка,
Буде Свят-Вечір, буде ялинка.

Буде колядка в кожній хатині,
Настане радість в кожній родині.

Марійка Підгірянка

РІЗДВЯНА ПІСНЯ

Дзвони Різдва лунають,
Лине звучить колядка, —
Радість для світу звіщають,
Славлять Ісуса-Дитятко.

Бачиш — засніжена нічка
В небі розкинула зорі,
Чуєш — небесна Вічність
Тихо до тебе говорить;

— Знаєш, що Божого Сина
Людям вродила Діва?
Будь його добра дитина,
Чесна, розумна, правдива.

Славмо Христа-Дитятко,
Віру й надію єдину!
Линь до небес, колядко,
В нашу полинь Україну.

Валентина Юрченко

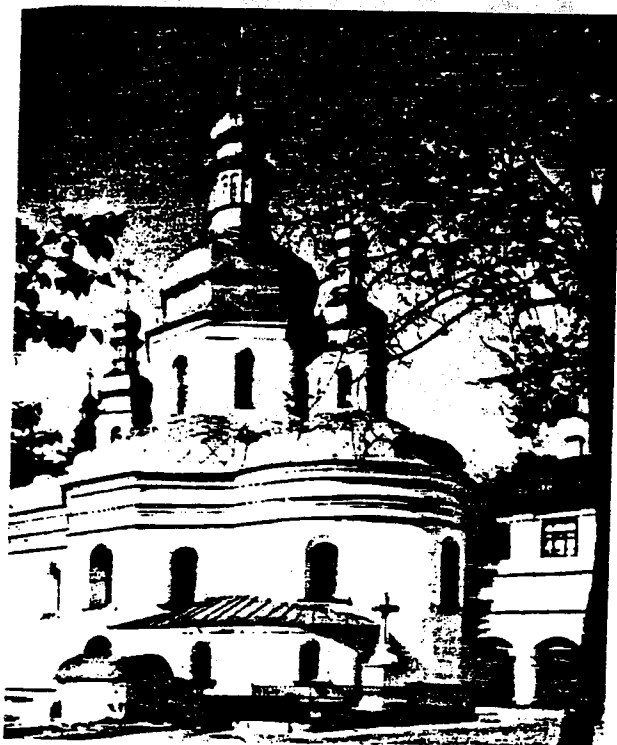
ПОБАЖАННЯ ГОСПОДАРЯМ ПРИ КОЛЯДІ

З Різдвом Христовим та добром усім,
Прийміть, господарю, колядників у дім.
А ми за давнім, батьківським звичаєм
Заколядуємо та щастя побажеєм.

На Рік Новий засіємо вам ниву,
Щоб хліб зростав, і ви були щасливі;
Щоб у віконце в кожен-день-годину
Світила Божа Зірка з України;
Цвіла любов до України тої,
Що в тюрмах волю їй кують герої.

Прийміть бажання наші молодечі —
На Вечір цей Святий, на добрий вечір!

Леся Храплива

Печерськ, Церква Воздвиження Чесного Хреста (18 ст.)

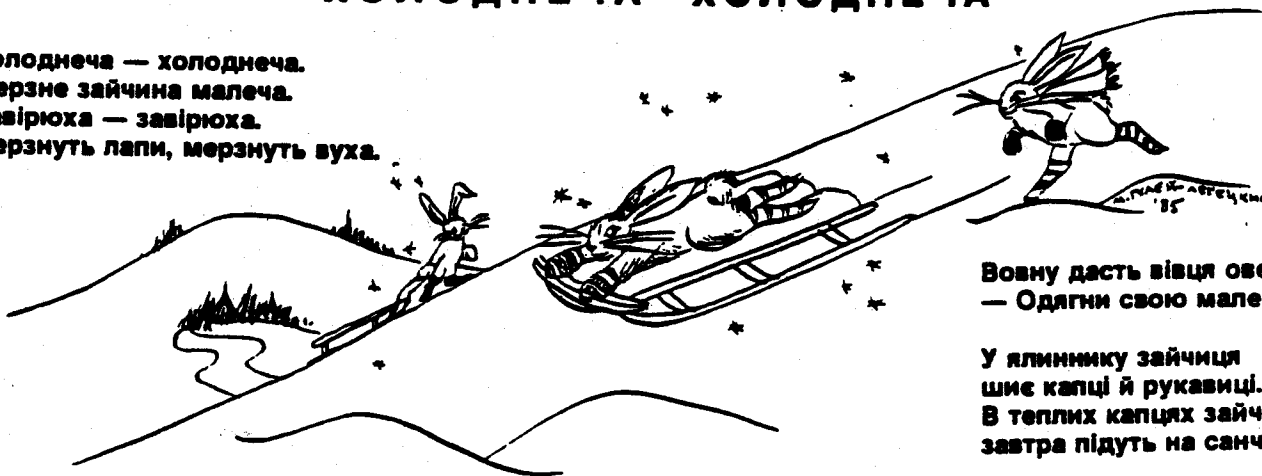
/Готуйсь/

Ірина РЕЙТ

Ілюстрація Марти ГУЛЕЙ-ЛЕГЕЦКІС

ХОЛОДНЕЧА—ХОЛОДНЕЧА

Холоднеча — холоднеча.
 Мерзне зайчина малеча.
 Завірюха — завірюха.
 Мерзнуть лапи, мерзнуть вуха.

Вовну дасть віця овечу.
 — Одягни свою малечу.

У ялиннику зайчиця
 шиє капці й рукавиці.
 В теплих капцях зайченята
 завтра підуть на санчата.

Ірина РЕЙТ

Ілюстрація Марти ГУЛЕЙ-ЛЕГЕЦКІС

ЗИМОВА ПРОГУЛЯНКА

З татом я їду гуляти.
 Ледве вийшли за поріг —
 Сніг пухкий, густий, лапатий
 біло стелиться до ніг.

По заметах крок за кроком.
 Скрізь білісінька перинка —
 Тільки де-не-де ялинка
 визирне зеленим оком.

Горобцям сипну зернину —
 Буде полудень пташкам.
 Моркву зайчику підкину,
 білочці горіха дам.

Стрибі! Звірятка неголодні.
 І цвірінь грайливе чую.
 — До побачення сьогодні,
 завтра знов вас нагодою.

Роман Завадович

С І Ч Е Н Ї

Іде полем Біла Пані,
Пишна краля зимова,
Вихри-коні тягнуть сани.
Сяє срібна булава.

Ми ж Господньому Дитятку
У святу Різдвяну Ніч
Заспіваємо колядку
В тихім сяйві зір і свіч.

ІВАСИКОВІ ПОДАРУНКИ

Івасик не дармує,
Усім він колядує:
Татусеві, матусі,
Дідусеві й бабусі,
І любій тітці Олі,
І вуйкові Миколі,
Та ще й сестричці Христі,
Що ще лежить в колисці.

Матуся за колядку
Дарує шоколядку,
Татусь — барвисту книжку,
Дідусь — червону мишку,
Бабуся — рукавички,
А дядечко — ракету,
Що облетить пів світу,
Ще ковзани до того,
А Христечка — нічого...
Лиш ручку простягнула,
До брата усміхнулась.

Роман Завадович

/Готуйсь/

ВІД ЗИМИ ДО ЗИМИ

Січень січе,
Лютій лютує,

Березень плаче,
Квітень квітує.

Травень під ноги
Стелить травицю.

Червень складає
Сіно в колиці.

Липень медовий
Бджілок чарує.

Серпень чудовий
Хліб нам дарує.

Вересень трусить
Груші в садочку.

Жовтень гаптує
Клену сорочку.

Йде листопад,
Застеля килими.

Грудень надходить —
Початок зими.

/Веселка/

ЩО ЗА ГОСТЯ

(Ілюстрація Яреми Козака)

Що за гостя в нас така,
І зелена, і струнка,
Сяє зірка угорі,
На гіллячках ліхтарі?
Що це? Яблунька?
Ні-і!
Що за гостя в нас така,
І зелена, і струнка,
І ростуть на ній не шишки,
А цукерки та горішки?
Та що ж це?
Я-лин-ка!

/Веселка/

РІЗДВЯНЕ ПРИВІТАННЯ:

ХРИСТОС РОДИВСЯ!

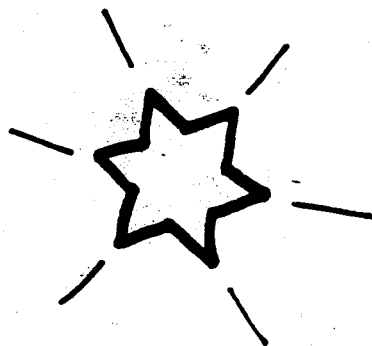
Відповідаємо: СЛАВІМ ЙОГО!

В НАВЕЧІР'Я

пізно у вечорі, а в деяких місцевостях о 12- тій годині ночі
відправляється в церкві дуже гарне Богослуження –

ВЕЛИКЕ ПОВЕЧЕРЯ.

/Юне Орля/

З НОВИМ РОКОМ

З Новим Роком, браття милі,
В новім щастю, в новій силі
Радісно вітаю вас
І бажаю, щоб в здоров'ю,
В мирі, з братньою любов'ю,
Від тепер ішов вам час.

І бажаю, щоб трудяще
Те життя вам якнайкраще
Без біди минуло всім,
Щоб думками всі міцніли,
Багатіли, не бідніли,
Щоб веселий був ваш дім.

І бажаю, щоб ми згідно
І свідомо і свобідно
Йшли до спільної мети:
В своїй хаті жить по свому,
Не коритися нікому,
Лад найкращий завести.

Ширій праці Бог допоможе!
Дай вам Боже все, що тоже!

Іван Франко

НА СВЯТИЙ ВЕЧІР

У ту нічку святую, врячисту
В тазмну ту нічку чудес,
Як надягне світ ризу зористу,
Сходить Воже Дятятко з небес.

Іде тихенько по сніжній пелені,
Босоніж гаєм, подем ступа,
Сосни клоняться Йому зелені,
Сірий зайчик до ніг припада.

А Воно, як що року від віка,
В людські серця в гостину спішить,
Щоби з Богом опят чоловіка
Тазмничим союзом злучить.

Щоб з'єднати роз'єднаних світом
У великій братерській любові,
І небесним промінем огриту
Заквітчати землю в зимі.

У ту ніч чудотворну Дятятка,
Як засядем в родиннім кружку,
Поманім тихим словом посвята
Всю Україну мертву і живу.

Тих, що в бою за рідні прапори,
Щоб з кайданів народ розкувати,
Устелили трупом простори
Від Амуру аж ген до Карпат.

Тих далеких, що в стужі Сибіру
Линуть думкою в рідне гніздо,
Тих, по тюрмах, що в мурах у сірх
Крізь решітку вітають Різдво.

І хай в вечір єдиний той в році,
Хоч нас ворог давить і лома,
В світового безладдя потоці
Серцем буде Україна одна!

Константина Малицька

ВИПАВ СНІГ

Випав сніг... До нас у гості
Ой, скільки птаства прибуло
На ще живі й пахучі брости,
На сите ягідне тепло.

Зимі не вірять ще синиці,
Ім дуже хочеться весни,
І тулять крила до ялиці,
До зеленової сосни.

І дятли стукають сердито
У непохитні стовбури:
Куди, куди сховалось літо?
А може, гляне з-під кори?

/Веселка/

ЯЛИНКА

Раз я взувся в чобітки,
Одягнувся в козушнику,
Сам запрягся в саночки
І поїхав по ялинку.

Ледве я зрубати встиг,
Ледве став ялинку брати,
Як на мене зайчик — пльг!
Став ялинку однімат.

Я сюди, а він туди,
„Не віддам, — кричить, — нізащо!
Ти ялинку посади,
А тоді рубай, ледащо!“

Не віддам і не проси!
І цяпками можна гратись,
Порубаєте ліс,
Ніде буде і схватись.”

А у лісі скрізь вовки,
І ведмеді, і лисичі,
І ворони, і граки,
І розбійниці сянчи.

Страшно стало... „Ой пусти!
Не держи мене за поли,
Любий зайчику, прости...
Я не буду більш ніколи.“

Низько, низько я вклонивсь,
І ще ніжче скинув шапку...
Зайчик весело всміхнувся
І подав сіреньку лапку.

Олександр Олесь

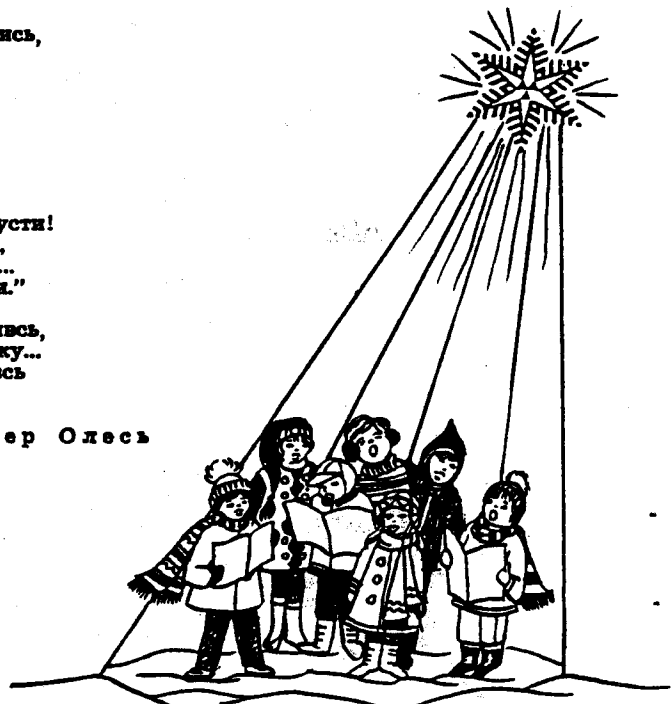
ОЙ, НЕ СІЙТЕСЬ СНІГИ.

Ой, не сійтесь сніги, ой, не сійтесь рясні,
Не губіть ви останньої слави:
Гріє здалека землю усмішка весни,
Пробиваються проліски, трави.

Не зликать вам нікого, холодні сніги,
Во ростопе вас сонце блискуче,
І нечуваний сміх залуна навкруги,
Як тікати ви будете в кручі.

Ой, не сійтесь сніги, ой, не сійтесь рясні,
Згяньте в темній безодні навіки!
Хоча пізно, а все-ж діждемось ми весни, —
Свята волі, і світла і втіхи.

Олександр Олесь

Леся Українка

НА РОКОВИНИ

Не він один її любив,
немов „красу-дівчину”,
поети славили в піснях
віддавна Україну.

Від неї переймали сміх,
і жарти, і таночки,
і байки, немов квітки,
сплітали у віночки.

Той, в ній давнину покохав,
той мрію молоденьку.
Він перший полюбив її,
як син кохає неньку.

Хоч би була вона стара,
сумна, змарніла, бідна,
для сина вірного вона
єдина, люба, рідна;

хоч би була вона сліпа,
каліка-недоліка, —
мов рана ятриться в ньому
любов його велика.

Україна бачила не раз,
як ті закохані
надвечір забували все,
про що співали вранці,

і, взявши дар від неї, йшли
до іншої в гостину;
вони не знали, що то є
любити до загину.

Він перший за свою любов
тяжкі дістав кайдани,
але до склону їй служив
без зради, без омани.

Усе знесла й перемогла
його любові сила.
Того великого вогню
і смерть не погасила.

8.3.1911

/Юнак/

ЛИСТ ДО БАБУСИ

Бабусю кохана, бабусю єдина!
Цей лист посилаю до нас в Україну
З-за синього моря, з далекого світу —
Прийміть цей листочок із щирим
привітом!

Бабусю рідненька, хоч вас я не знаю,
Та ваш образочок над ліжечком маю,
Торік я дістала його від матусі,
До нього увечорі й вранці молюся.

На ньому Пречиста й Ісусик маленький
Голівкою Він притулився до Неньки —
Це ваш образочок до серця тулю,
За вас я молюся, бо вас я люблю.

М.М.

І ДОСІ СНИТЬСЯ...

І досі сниться: під горою,
Між вербами та над водою
Біленька хаточка. Сидить,
Неначе й досі, сивий дід
Коло хатиночки і бар'ять
Хороше та кучеряве
Своє маленьке внуча.

І досі сниться: — вийшла з хати
Весела, сміючись, мати,
Цілує діда і дитя,
Аж тричі весело цілує,
Прийма на руки і годує,
І спати несе. А дід сидить
І усміхається...

Тарас Шевченко

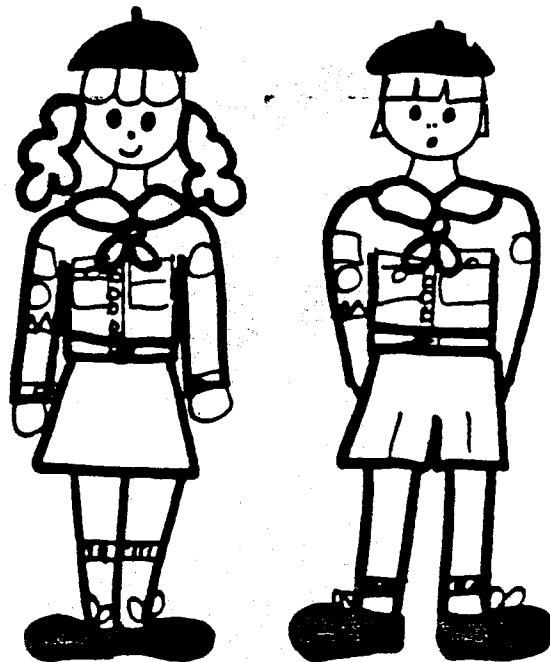
ВЕЧІР

Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть,
Плугатарі з плугами йдуть,
Співають ідучи дівчата,
А матері вечерять ждуть.

Сім'я вечерея коло хати,
Вечірня зірванька встає;
Дочка вечерять подає,
А мати хоче научати,
Так соловейко не дає.

Поклала мати коло хати
Маленьких діточок своїх,
Сама заснула коло їх.
Затихло все... Тільки дівчата
Та соловейко не затих.

Тарас Шевченко

/Ілюстрації Оленки Гриневич
з книжечки "Юне Орля"/

УКРАЇНКА

Українка я маленька,
Україна — моя ненька,
В неї щира я дитина,
Добра, люба й не єдина.

Вірна я дочка народу
Та ж козацького я роду;
Щиро я свій рід кохаю,
Роду іншого не знаю.

Так я завжди буду жити,
Вуду рідний край любити,
Українцям помагати,
Бо Вкраїна — моя мати!

ВМИЄМ, ДІТИ, ЛИЧКА!

У зеленім лузі
Там блищить криничка —
Вмиєм, вмиєм, друзі,
Очєнятка й личка!

Вмиєм чисто ручки,
Вмиєм чисто ніжки,
Щоб здоровля мати,
Наче ті горішки.

Котик волохатий,
Вілий і вусатий,
Мийтесь лапами,
Поки ляже спати.

На бистренькій річці,
Поміж осокою,
Стадо гусеняток
Мийтесь водою.

Навіть ніжні квіти
Мають гарну звичку:
Рано-вранці влітку
Миють в росах личко.

Хлоп, хлоп, хлоп, водичка,
Вмиєм, друзі, личка,
Вмиєм ручки, діти,
Щоб цвісти, мов квіти!

Роман Завадович.

У П Н

УЛАД- ПЛАСТУНІВ НОВАКІВ І ПЛАСТУНОК НОВАЧОК

ОБ'ЄДНУЄ ВСІХ ПЛАСТУНІВ НОВАКІВ І ПЛАСТУНОК

НОВАЧОК В ЦІЛОМУ СВІТІ.

Це, з уваги на вік членів, перша виховна спільнота
Українського Пласту, тобто спільнота дітей у віці від
закінчення 6 до закінчення 11- ти років життя.

/Юне Орля/

І В МЕНЕ БУВ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ.

РІДНИЙ КРАЙ

Розкішний степ... Убогі села...
Це ти, мій краю чарівний?
Мій рідний край такий веселий,
Мій рідний край такий сумний!

Як часто я в своїх надіях
З тобою, краю мій, живу,
Бо вірю я, — не тільки в мріях —
Ти будеш вільним наяву!...

Твої сини на всі дороги
Старцями вбогими пішли:
Давно чумацькі круторогі
Вони попродали воли.

Давно степи твої широкі
Вони задармо оддали,
Гаї ж розкішні і високі
Другіі власники звели.

Нашадки прадідів дебелих
В ярмі ідуть твої сини...
Мій рідний край такий веселий,
Мій рідний край такий сумний!

А все ж надійним вільним жаром
Твої сини вже розпеклись;
О, краю! Може незабаром
Ти будеш вільним, як колись.

Розкішний степ... Убогі села...
Це ти, мій краю чарівний?
Мій рідний край такий веселий,
Мій рідний край такий сумний!...

Григорій Чуприяк

І в мене був свій рідний край,
Цвіли там квіти у діброві,
Шумів тазмну пісню гай,
Збіжжа стелилися чудові
На паску і на коровай...
І в мене був свій рідний край.

А нині там земля порита,
Вляг рова стрілецький рів;
Квітки столочили копита,
Ліс поторощений счорнів,
Пшениця, ніби градом збита —
Щаслив, хто бачив й не здурів!

І в мене був свій рідний край, —
Хати в садочках потопали;
Коли настав чудовий май
І соловейки заспівали,
Здавалось — не земля, а рай.
І в мене був свій рідний край!

А нині з сіл сліду немає, —
Де хочеш, вітре, там гуляй.
З могили череп назирас,
Хрести стоять, як чорний гай,
Між ними смуток похожає,
І сльози ллються, як Дунай.

О краю мій! Свята руїно,
Новітня Трес в попелак!
Перед тобою гну коліно
І кличу: Боже в небесах,
За кров, за муки, за руїну,
Верни, верни нам, Боже, Україну!

Верни нам нашу прежню волю,
І добре імя нам верни,
Людською кривдою важкою
Землі святої не скверни, —
Досить вже кривди, муки й болю —
Верни нам Вітчизну, верни!

Вогдан Лепкий.

ОРЕЛ

Широким помахом крил дужих своїх
Високо піднісся орел сізюкрилий,
Все вище та вище до хмар золотих,
Та й хмари високі його не спинили.

Злетів він над хмари й гукнув відтіля:
„Гей, хто ще зо мною? До сонця полинем!“
Та поклик могутній хоч чула земля, —
Ніхто не озвався за кликом орлиним.

А сам він ще вище тоді полетів,
Аж поки зовсім від землі заховався;
Він дихав повітрям надхмарних країв,
На сонце дивився і в світлі купався.

І рвався ще вище, але вже не міг,
Не стало ні сили, ні крилам підпори,
І смуток великий орел переміг,
І тихо спустився на високі гори.

Тоді зрозумів, що син він землі,
Що буде навіки до неї прикутий;
Але його небо манило здалі,
І вічно про його не міг він забути.

І в час, як нудьга обгорнула його,
Як гидко ставало на землю дивитись,
Літав він за хмари до сонця свого,
Щоб ясним промінням на волі напитись.

А втомлений — знову на землю сідав,
На гору високу край темної кручі,
І другим створінням земним повідав
Про небо, про сонце, про зорі блискучі.

Володимир Самійленко

КОЛЯДКА

Темної ночі
Зорі засяли,
Ангели людям
Радість звіщали:

„У Вифлеємі
В стайні, на сіні,
Христос родився
Всім на спасіння!”

Люди, радійте,
Христа вітайте —
Божому Сину
Славу віддайте!

Слава на небі
Богу святому,
На землі спокій
Роду людському!

Катерина Перелісна

/Готуйсь/

Ганна ЧЕРІНЬ

ЛАДКИ

Ладки, ладки, ладусі,
Три дідусі в Лідусі.

Один дідусь,
Другий дідусь,
А ще третій — прадідусь.

Один дідусь у Фльориді,
Другий дідусь у Мадриді,
А прадідусь в Україні,
На Карпатській полонині.

Дуже гарні дідусі,
Але так далеко всі...
Ладки, ладки, ладусі —
Дуже сумно Лідусі.

— Мамо, лампу засвіти,
Напишу я три листи!

Пише, пише, поспішає,
А всіх літер ще не знає.
Та малярський має хист —
Намалює кожний лист.

Для дідуся Анатоля
Намальована тополя.
Для дідуся Мирослава
Дуже гарна, пишна пава.

А для прадідуся Лева
Буде квіточка рожева.
Ладки, ладки, ладусі —
Будуть раді дідусі.

На Різдво всі три дідусі
Шлють дарунки для Лідусі.

/Веселка/

У С В Я Т В Е Ч І Р

Вифлеємська зірка сяє
В Святвечірній світлий час.
Стіл святково прибирає
Наша матінка для нас.

Вже закінчені всі справи,
І великі і малі...

Ой, як смачно пахнуть страви
На різдвяному столі!

Тільки сіли до вечері
Смакувати пиріжки,
Як застукали у двері
З колядою співаки.

Бог Предвічний буде з нами!
Славимо Його ім'я!
І разом з колядниками
Колядує вся сім'я.

/Веселка/

У К Р А І Н А

Україна, любі діти,
Наш чудовий край.
Там ліси і полонини,
І луги і гай.

І річок прудких багато
І рибок в них тьма!
Все те, все, кохані діти,
Вітчизна свята.

Україна — це біленькі
У садках хатки,
Ниви збіжжям засіяні,
Запахні квітки.

І міста розлогі, чисті,
Знай, дитя, це знай!
Україна наша рідна
Це чудовий край!

Іванна Савицька

А. Сова

ШЕВЧЕНКОВІ

Народний співаче і сину народу,
Вітай, найславніший з народних співців!
Лавровий вінець оповив тобі скроні,
Святочний, як твій променюючий спів.

А другий вінець із колючого терну
На скронях кривавих у тебе лежить,
Не власні боління, терпіння народу
Ти в слово безсмертних хотів перелить.

Братам твоїм навіть стогнання за злочин,
Ім руки закуто, замкнута уста:
У слові твоїм обізвалась, пророче,
Народного слова жива красота.

Кайдани і горе усюди вбачав ти,
Над кожною піснею плакав еси,
На Бога вставав ти, шукаючи правди,
І Дух тебе Божий поймав з небеси.

Безсмертний співаче! доволі скорбіти...
Хто сонце спроможеться ясне затьмарити?
Що зроблять тирани великим серцям,
Пророкам Господнім, народним співцям?

Прокинеться сонце, розступляться тіні,
Підіймуться сиві тумани з болот!...
Отак же і волі наспіє година,
Коли ще пророками славен народ!

Переклад з польської мови М. Зеро

/Юнак/

У К Р А І Н Е Ц Ї

Українець я маленький,
Україна — край рідненький.
Вірний син я свого роду,
Українського народу.

Все, що рідне, — я кохаю,
Всім, хто рідний, — помагаю,
Своє ціню, свого вчуся,
І до рідного горнуся.

Знай і ми своє любати,
Помагати і цінити;
Знай, що найчесніше діло
Україну боронити сміло.

БАГАТА ТИ ЕСИ...

3 поеми: Пісня про Рідну Землю.

Багата ти еси і бідна, Україно,
 Мій краю дорогий, і раю, і руїно.
 Благословенна ти, й проклята рівночасно,
 Замайна добром і вкрита лихом рясно.
 Топтали твій загін наїздники недобрі:
 Хозари, половці, і печеніги, й обри,
 І хижі татарва, і турки завидюці,
 Ненаїсна Москва, поляки загребуці,
 Мадяри, свояки кривавого Атилли,
 І німці, скупані у крові і чорнилі.
 Та ти, мов Фенікс той, все воскресала знову,
 Стрясала попіл з риз, відзискувала мову,
 Вмивалася дощем, поїлася росою
 І дивувала світ нетлінною красою.
 Надхня мене тепер, додай снаги і хисту,
 Щоб гідно описати твою красу пречисту!
 Твої святі лани, пшеницею вагітні,
 І запащні степи, і луки пишноїцвітні,
 Задумані ставки, і ріки срібноводні,
 І водопадів гук, як дзвонів великодні,
 І шум старих лісів, і гомін темних борів,
 І клекіт повені в нутрі карпатських зворів,
 І блиск зір твоїх, що міняться як роси,
 І ранішні хмарки, як золоті покоси,
 І грому твого дзвін, і ласку твого сонця,
 І бабиного літа срібні волоконця,
 І сяйво місяця над сонною горою,
 І білий чар зими різдвяною порою,
 І радіощі землі, що встав Ісус од гроба,
 І жайворонка спів над плугом хлібороба,
 І журалинний ключ, яким Господар світу
 Визволює весну, а замикає літо,
 І чайки, чайки скиг, болючий від тривоги,
 Що вивела діток край битой дороги.
 І села, нашу міць, наш заповідник волі,
 Захований в балках від ока злої долі,
 І городи старі, відновлені чужими
 І для чужих Богів, хоч тужать за своїми.
 Всіхці нехай слова веселкою заграють
 Про гарний мій народ — сумний в веселім краю.
 Він, мов царівна та, наврочена Ягою,
 Що спала сотню літ і встала молодою,
 Так спав він літ шістьсот, заклятий ворогами,
 І молодим збудивсь, хоч був старий літами.

Роман Купчинський

СОНЦЕ НА ОБРІІ, РАНОК ВСТАЄ.

Сонце на обрії, ранок встає, —
 Враття вставайте,
 Сонце стривайте:
 Ранок встає.

Сестри, збирайте і зносьте квітки:
 Будем співати,
 Сонце квітчати, —
 Зносьте квітки.

Враття, бандури і кобзи беріть:
 Будемо грати,
 Ранок вітати, —
 Кобзи беріть.

Сонце на обрії, ранок встає, —
 Грайте-ж, співайте,
 Сонце стривайте...
 Ранок встає!..

Олександр Олесь.

ЗАКЛИК!

Не хилийте вниз прапора,
 Лиш держіть його високо,
 І не знайте, — що покора,
 Хоре серце, думка хора;
 Хоч слізьми заходить око, —
 Не хилийте вниз прапора,
 Лиш держіть його високо!

Має беріг кожне море,
 А по бурі йде погода.
 Хто боротьбу веде — поборе!
 Хто терпить лиш — тому горе!
 Шкода сліз, терпіння шкода!
 Має беріг кожне море,
 А по бурі йде погода!

Хоч поборе ворог тіло,
 Але духа він не зможе!
 Поки серце не змарніло,
 Йдім до бою бодро, сміло:
 „Ще не вмерла! — Так нам Боже!“
 Хоч поборе ворог тіло,
 Але духа він не зможе!

Підносім лиш свого духа
 І розпалоймо до грані.
 Хоч звалить нас завірюха, —
 Нарід обновиться з духа
 І обновлений встане.
 Підносім лиш свого духа
 І розпалоймо до грані!

Вогдан Лепкий

АЙСТРИ.

Опівночі айстри в саду розцвіли...
 Умилась росою, вінки одягла,
 І стали рожевого ранку чекать,
 І в райдугу барвнів життя убирать...

І марили айстри в розкішнім пів-сні
 Про травні шовкові, про соняшні дні, —
 І в мрії ввижалась їм казка ясна,
 Де квіти не в'януть, де вічна весна...

Так марили айстри в саду в осени,
 Так марили айстри і ждали весни...
 А ранок стривав їх холодним дощем,
 І плакав десь вітер в саду за кущем...

І вгледіли айстри, що вколо — тюрма...
 І вгледіли айстри, що жити дарма, —
 Схилились і вмерли... І тут, як на сміх,
 Засяяло сонце над трупами їх!..

Олександр Олесь.

З ЖУРВОЮ РАДІСТЬ ОБНЯЛАСЬ...

З журбою радість обнялась...
 В слюзах, як в жемчугах, мій сміх.
 І з дивним ранком ніч злилась,
 І як мені розняти їх?!

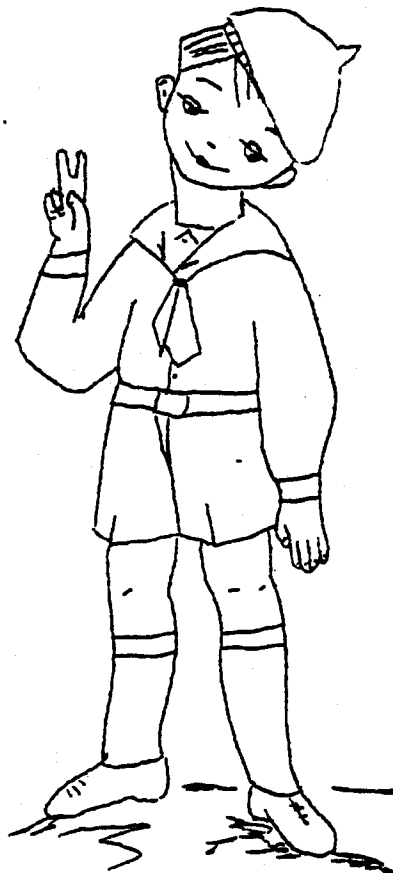
В обіймах з радістю журба.
 Одна летить, друга спина...
 І йде між ними боротьба,
 І дужчий хто — не знаю я...

Олександр Олесь

Я _____
СЬОГОДНІ СКЛАВ ЗАЯВУ ВСТУПУ.
"ХОЧУ БУТИ ДОБРИМ ПЛАСТОВИМ НОВАКОМ.
ПРОШУ ПРИЙНЯТИ МЕНЕ ДО НОВАЦЬКОГО ГУРТУ."
ОДЕРЖАВ НОВАЦЬКУ ХУСТКУ
І СТАВ СПРАВЖНІМ НОВАКОМ.

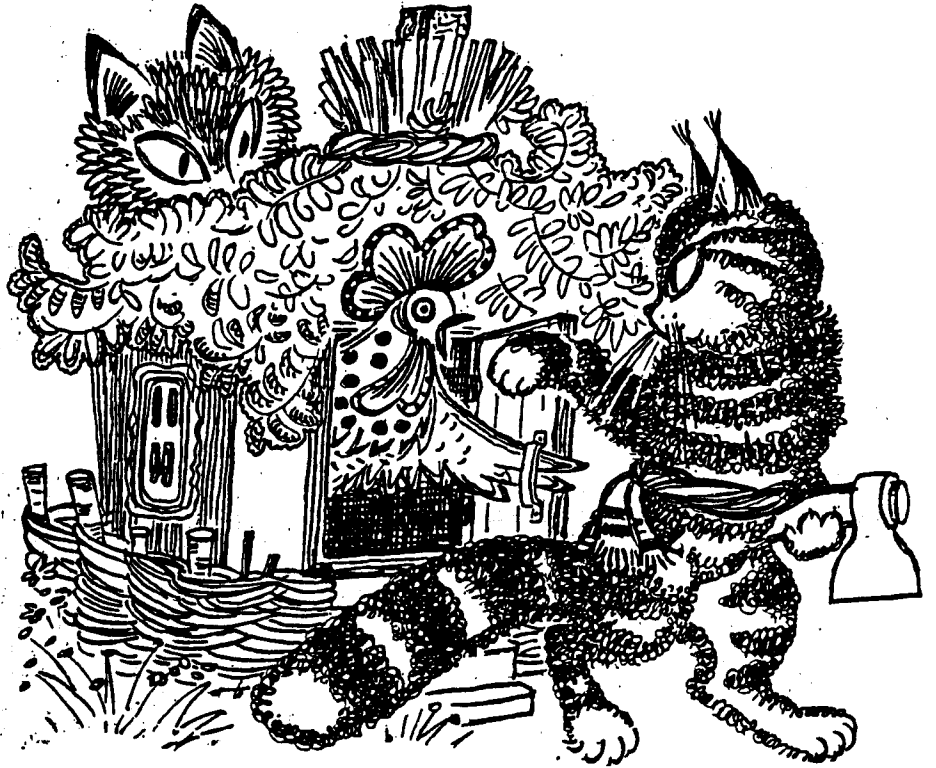
ГНІЗДОВИЙ _____
ПРИЙНЯВ НАШ РІЙ _____
ДО _____ ГНІЗДА _____

ГОТУЙСЬ!

Вмілості

ДЕЩО ДО ВМІЛОСТІ "ВЕЛЕСОВЕ ВНУЧА"

Світлана КУЗЬМЕНКО

МІЙ КОТИК

В мене є сіренький котик.
Я з ним радісно дружу.
Він у слід за мною ходить,
Як по хаті я ходжу.

За клубочком — любить гнатись.
Він охочий до забав.
А коли захоче гратись,
Каже голосно: няв! няв!

Дружити — приятелювати

/Веселка/

Галина ЧОРНОБИЦЬКА

ВЕДМІДЬ

В зоопарку Нестор з татом
Обійшли усі куточки,
Але там ще, з-поза ґратів,
Визира ведмідь горбатий,
І його побачить хочуть.
Він страшнючий виглядає,
Але Нестор не боїться.
Вже пакунок розгортають
Для ведмедя Оля й Ірця.
Він стоїть і око косить,
Зустрічас їх так радо,
Бо усе йому приносять
Полуниць і винограду.

— Тату, глянь: ведмідь ледащо
Роззявля широку пащу.

— Бідний „вуйко” — у неволі!
Мав колись він крапку долю.
Є такі у нас, в Карпатах,
У лісах, у полонині...

— Може „вуйко” має брата,
Що блукає там і нині?

— Як там любо, як там гарно —
Тиша, тїнь і прохолода!...
Тут щодень у спеку марно
Ллють згори на нього воду.
Він захекався, гойдає
Головою вправо, вліво,
Де подїтися, не знає...

Він тут зовсім нещасливий.
Посумнілі має очі,
Лиже ці залїзні ґрати...

— Бідний, бідний! Як він хоче
Повернутись у Карпати!

МУДРА КИЦЬКА.

У збаночку молочко —
Ох, то штука ловка.
Та як його скоштувать?
Не влізе головка!..

Наша киця дуже мудра, —
Способу добрала:
У той кухликочок вузенький
Хвостика вмочала.

Отже, кухлик не звалила,
Зробила обачно,
Тепер хвостик витягає,
Облизує смачно.

Олена Пчілка.

Д Е Ш О Д О В М І Л О С Т І " Л І Т У Н "

Ганна Черинь

ЛІТАК

Наш Василько ще малий.
Він сьогодні дуже злий.
Молоток несе і кліщі,
Ще й гвіздочки — а навіщо?

Зупинися хоч на хвилю!
Чом ти сердися, Васильку?

— Ось я маю літака —
А морока з ним яка!
Він мотором гуркотить,
а далеко не летить.

Мушу знов ремонтувати,
щоб далеко міг літати,
Щоб на нім Василь-школяр
Долетів до самих хмар.

/Веселка/

Валентина ЮРЧЕНКО

РАКЕТИ

(Ілюстрація Петра Холодного)

Злітають у небо премудрі ракети,
На Місяць літають і мчать на планети,
А сповнивши все, що покладено в плян,
На Землю вертають і — хлюп! в океан.
Розбризкують велетні пінисті хвилі
І падають вглиб океану безсилі...
Пірнають у хвилі відважні норці —
Дістати, зловити ракети оці, —
В них — люди, що їх астронавтами звать,
Вони і життя для науки кладуть.
Вітають усі цих героїв сміливих,
Які повернулись на Землю щасливо.
Юначе, а ти — ну ж подумай мерщій! —
До зір полетів би в ракеті такій?

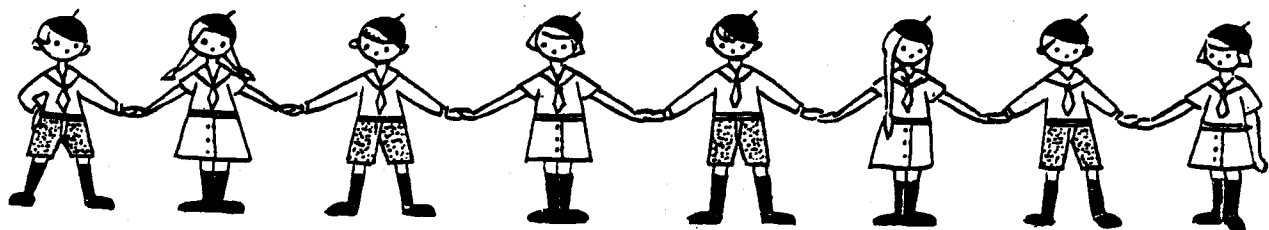
ЛІТАКИ

Зустрілись в небі літаки
Та й завели розмову.
Один промовив: — Ти якийсь...
Неначе паперовий...

А паперовий змія на те:
— Так, ніде правди діти,
Але тебе пілот веде,
Мене ж — маленькі діти.

А коли виростуть — лети,
Пролянь цими шляхами:
Зустрінешся у небі ти
Із ними — летунами!

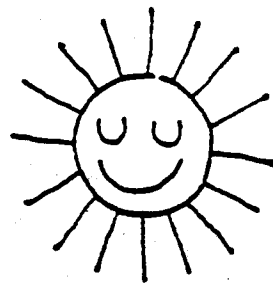
Леонід Полтава

ОРЛЯЧА

ВЗВАГА

СНІГОВА БАБА

Діти ліпили снігову бабу й геть намокли. Перехожий питає:

- Не холодно вам, дітки?
- Нам ні, а Даркові, мабуть холодно.
- А хто це — Дарко?
- Той, що у снігову бабу закачаний.

/Веселка/

УСМІХНИСЯ! БОЯГУЗ

- Знаєш, мамо, наша тітка то великий боягуз, — каже п'ятилітній Івасик.
- Що ти говориш, Івасику?
- Я правду кажу, мамо. Як тільки маємо переходити вулицю, тітка відразу хапає мене за руку. Вона дуже боїться!....

/Готуйсь/

Що сказали новаки, як побачили ведмедя?

— Он іде ведмідь!

А що сказали новаки, як побачили ведмедя в темних окулярах?

— Нічого, бо вони його не пізнали.

/Подала сестр. Нана Шука/

Дві блохи вибираються до міста. Каже одна до другої:

— Підемо пішки, чи візьмемо пса?

Сміймося!

ПОРАДИ МУДРОЇ СОРОКИ

Листи для Мудрої Сороки слати на адресу Редакції /див.: II стор. обкладинки/ з допискою: "Для Сороки."

ДОРОГА СОРОКО!

Як то так склалося, що всі найкращі сестрички називаються: Мартуся?

Михась

ДОРОГИЙ МИХАСЮ!

Найкращі сестрички називаються: Мартуся і Любця і Гануся і Сяня і Марійка і Наталя і Вірця й Орися й Надійка і Катруся і Соня і Лідуня і Вітя і Славця й Тринка і.....ітд... і...Сорока!
Сорока

ж ж ж

ДОРОГА СОРОКО!

Мої новачки хочуть у вечір т.зв. "Галовін" збирати гроші на бідних дітей. Але в нас увечір дуже скоро робиться темно й мами бояться пускати дітей.

Безпорадна

ДОРОГА БЕЗПОРАДНА!

Потелефонуй до батьків новачок і попроси, може хтось з них добровільно зголоситься супроводжати Твій рій при їхній збірці.

Сорока

ж ж ж

ДОРОГА СОРОКО!

Я маю одного братчика й ми обоє не можемо без себе жити. Але як я можу бути певна, що це таки є справжня любов?

Непевна

ДОРОГА НЕПЕВНА!

Якщо Ти непевна, то це ще не є справжня любов.

Сорока

ж ж ж

ДОРОГА СОРОКО!

Де можна знайти цікаві розповіді про гадини?

Борис

ДОРОГИЙ БОРИСЕ!

Замов з "Бібліотеки ВОР" брошуру "Жах і Пошана - Отрута і Сила".

Сорока

З М І С Т

ВІД РЕДАКЦІЇ.....	1
МУДРІСТЬ СІРИХ ОРЛІВ	
Новацькі Імпрези - Сіра Орлиця Стаха Гойдиш.....	2
Новацький Танок - Сірий Орел Орест.....	4
Практичні Поради - Сірий Орел Надя Кулинич.....	6
ЩО РОЗКАЖЕМО НОВАЦТВУ?	
Різдвяна Легенда - Сірий Орел Орест.....	7
Різдвяна Казка - Р. З.....	8
Пташки в Коробці.....	11
МАЙСТРУЄМО	
Як Зробити Зірку на Ялинку.....	14
Зірка на Ялинку.....	15
Кошчок - Прикраса на Ялинку.....	16
ДІТИ СПІВАЮТЬ	
Коляда.....	17
Коляда /Діва Марія/.....	17
Новорічна Щедрівка - Ф. Колесса.....	17
НОВАЦЬКІ ТАНКИ	
Подоланка.....	18
Перепілка.....	18
ІГРОВИЙ КУТОК	
Сильні Ноги.....	19
Біжить.....	19
Волічка.....	19
Квач Давай Руку.....	19
Розкинені Склади Слова.....	20
Місто на Букву.....	20
Відірвати Хвіст.....	20
Закон.....	20
Укритий Наказ.....	20
Поміч.....	21
Лікар.....	21
Так - ні.....	21
САМОДІЯЛЬНА ГРА: Лісова Казка - Валентина Юрченко.....	22
ІЗ ПРИРОДНИЧОГО ЗАПИСНИКА	
Занечиснення Природи в Україні.....	25
Із Народного Побуту України - Зловімі Птахи України.....	26
Капустонька - О. Олесь.....	26
Де Ти, Білочко, Живеш? - Г. Лемченко.....	26
Кроти - Сірий Орел Орест.....	27
РОЗГАДАЙТЕ?.....	28
ПРИКАЗКИ.....	29
ЗА ВІРУ ХРИСТОВУ!	
Молитви.....	30
Галерія "Готуйсь".....	31
Різдвяна Зірка.....	31
ВІРШІ	
Побажання Господарям при Коляді - Леся Храплива.....	32
Різдвяна Пісня - Валентина Юрченко.....	32
Холоднеча-Холоднеча - Ірина Рейт.....	33
Зимова Прогулянка - Ірина Рейт.....	33
Січень - Роман Завадович.....	34
Івасикові Подарунки - Роман Завадович.....	34
Від Зими до Зими.....	34

/продовження на останній сторінці/